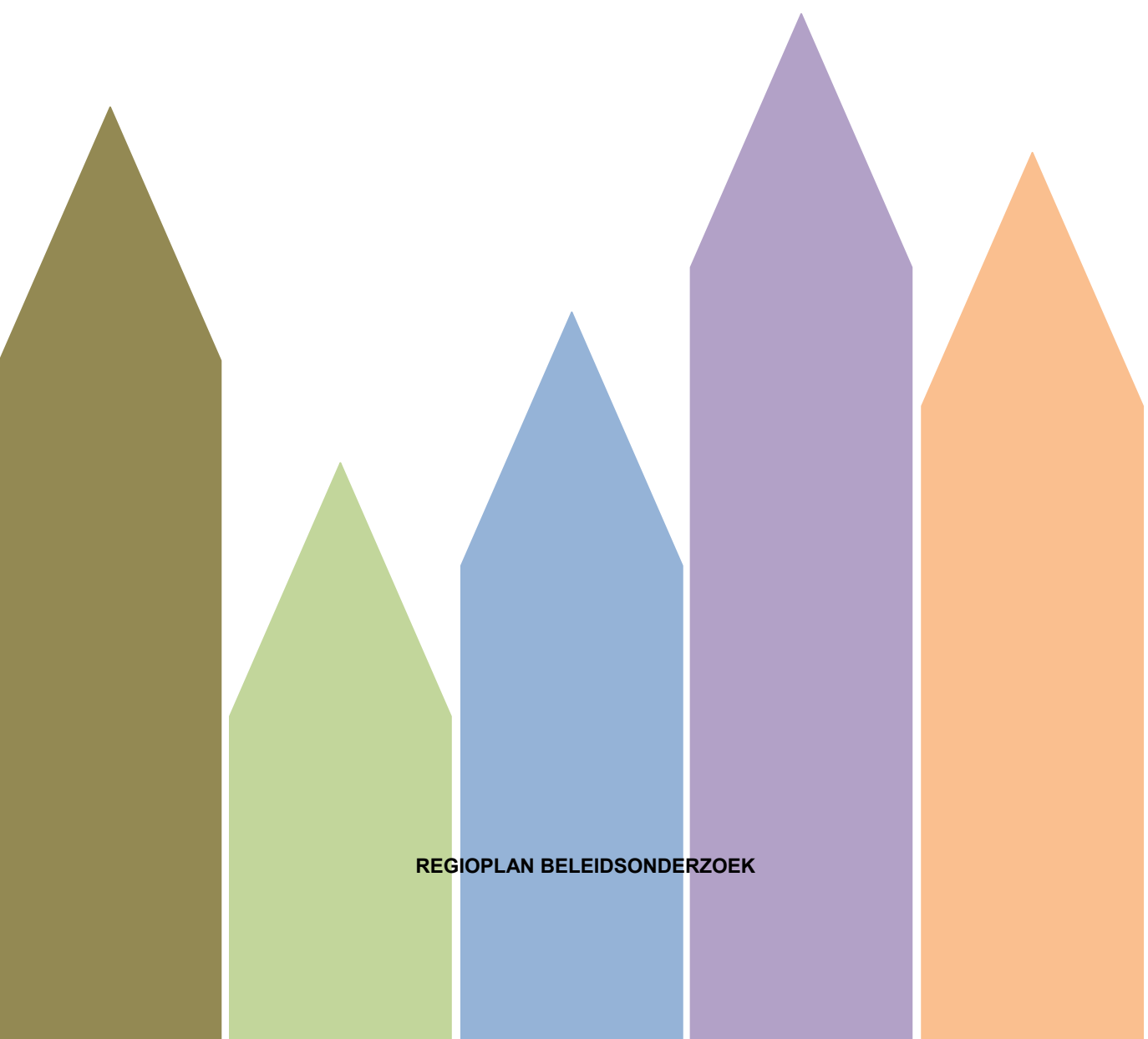

VAN KNELPUNTEN NAAR KANSEN

OUDE EN NIEUWE ROLLEN VAN GEMEENTEN IN DE KINDEROPVANG

REGIOPLAN BELEIDSONDERZOEK

Amsterdam, december 2012
Publicatienr. 2096
OND1350227

© 2012 Regioplan, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.
Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan.
Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

VAN KNELPUNTEN NAAR KANSEN

OUDE EN NIEUWE ROLLEN VAN GEMEENTEN IN DE KINDEROPVANG

Frank Kriek
Jos Mevissen
Marga de Weerd

Deze publicatie is in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en met hulp van de gemeenten Amersfoort, Amsterdam, Den Haag, Ede, Haarlem, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht opgesteld door Regioplan Beleidsonderzoek

Amsterdam, december 2012

INHOUDSOPGAVE

Vooraf

1	Gemeenten en kinderopvang.....	1
---	--------------------------------	---

	Voorwoord ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	5
--	---	---

Afstemming vraag en aanbod

2	Convenant bestrijding wachtlijsten.....	7
3	Stroomlijning van interne procedures	9
4	Samenbrengen en faciliteren, de Edese onderwijsdag	13
5	Sport-bso: goed voorbeeld van maatschappelijk verantwoord Ondernemen	15
6	Kennis voor beleid	19
7	Websites voor transparantie; kinderopvang op de website van Rotterdam	25

Kinderopvang en achterstandenbeleid

8	Grote ambities voor de allerkleinsten	29
9	Groep Nul Rotterdam	39
10	Brede Buurtschool Plus	41

Kinderopvang in de jeugdketen

11	Kinderopvang en het zorgplatform.....	43
12	BSO+ in Utrecht, een speciale groepsaankpak.....	45

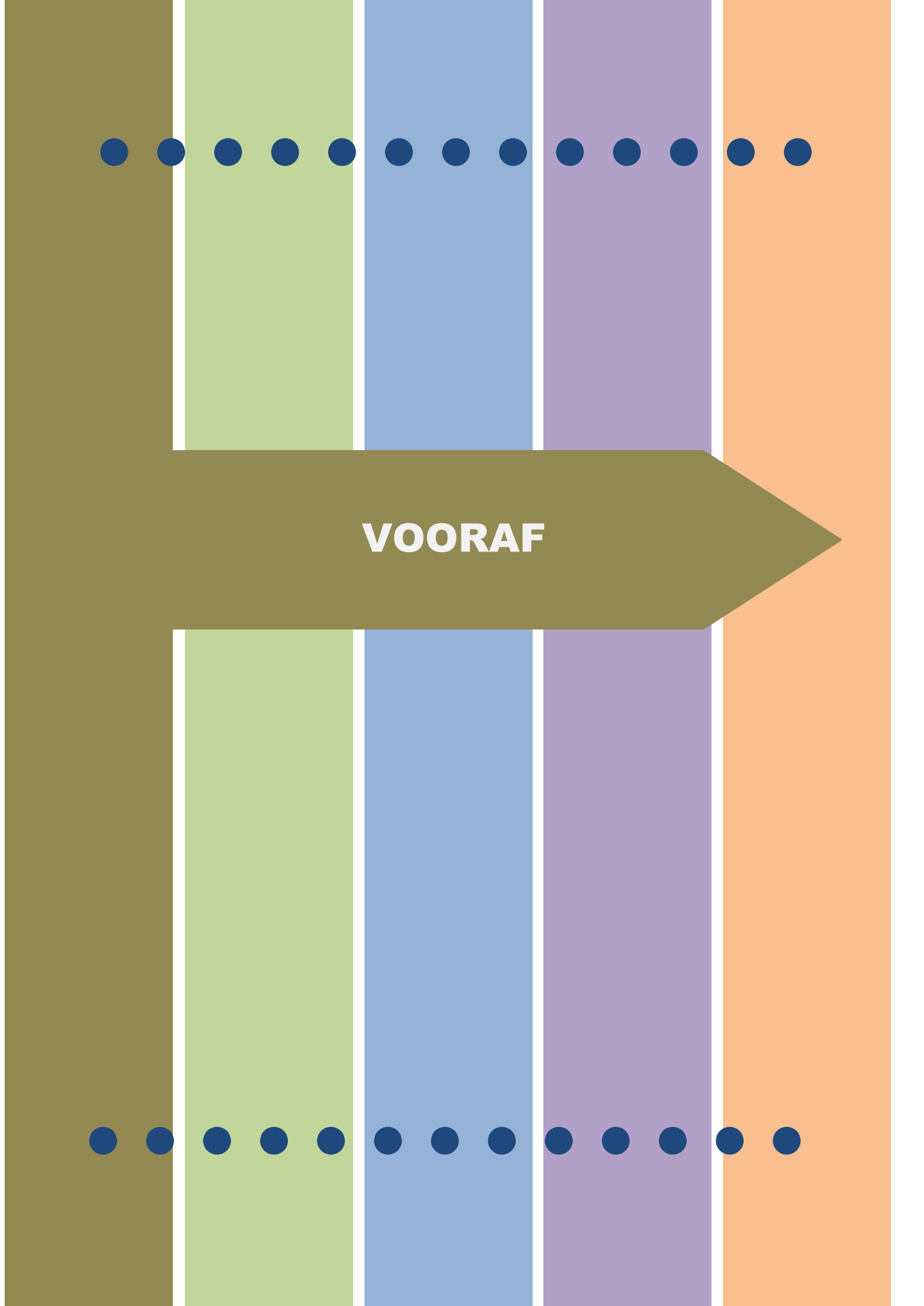
Kwaliteit

13	Kritisch op kwaliteit	47
----	-----------------------------	----

.....

.....

VOORAF

GEMEENTEN EN KINDEROPVANG

Deze publicatie gaat over gemeenten en hun relatie tot de kinderopvang; een relatie die met de wet op de kinderopvang uit 2005 veranderde. Vanaf dat moment werd de kinderopvang immers een zaak van de markt. Behalve een handhavingstaak had de gemeente vanaf dat moment formeel geen bemoeienis meer met de kinderopvang. Diverse ontwikkelingen hebben er de laatste jaren echter toe bijgedragen dat steeds meer gemeenten de banden met de kinderopvangorganisaties opnieuw zijn gaan aanhalen.

In dit boekje geven we verschillende voorbeelden van manieren waarop gemeenten zich opnieuw positioneren ten opzichte van de organisaties in de kinderopvang. Het zijn voorbeelden uit acht gemeenten die in 2011 een convenant hebben afgesloten met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ten behoeve van het bestrijden van de wachtlijsten in de kinderopvang. De voorbeelden beperken zich niet tot acties ter bestrijding van de wachtlijsten kinderopvang, maar zijn breder van aard. Voor die insteek is gekozen, omdat in de loop van 2012 is gebleken dat de wachtlijsten grotendeels zijn verdwenen als gevolg van de verdergaande capaciteitsuitbreiding en de afnemende vraag. De voorbeelden laten zien hoe deze gemeenten zijn omgegaan met de veranderde omstandigheden in de kinderopvangsector en zichzelf opnieuw hebben gepositioneerd ten opzichte van de kinderopvang. Deze publicatie hoopt daarmee andere gemeenten te inspireren en handvatten te bieden.

Alleen nog een handhavingstaak

Met de Wet kinderopvang (WKO) uit 2005 is de kinderopvang een zaak van 'de markt' geworden. Aanbieders van kinderopvang worden niet langer gesubsidieerd door het Rijk. De rijksbijdrage voor kinderopvang gaat voortaan naar de vragende partij, de ouders. Met de WKO zou er als gevolg van de marktwerking meer aanbod van kinderopvang ontstaan, waardoor ouders meer keuze zouden krijgen voor de opvang van hun kinderen.

Volgens de WKO zijn gemeenten niet langer verantwoordelijk voor het kinderopvangaanbod. Zij hebben alleen nog de taak om toe te zien op de kwaliteit van de kinderopvang en deze te handhaven. Dat is dan ook waar gemeenten zich op concentreren. Zij beleggen het toezicht op de kinderopvang veelal bij de GGD's. Gemeenten beperken zich tot de registratie van de kinderopvangorganisaties en hun handhavingstaak. In de loop der jaren komen steeds meer gemeenten daarop terug en proberen zij weer meer samenwerking met of grip te krijgen op de kinderopvangbranche en worden de banden met de kinderopvangorganisaties aangehaald. Daarvoor zijn verschillende aanleidingen die we hieronder schetsen.

Afstemming vraag en aanbod

Al snel na 2005 bleek dat het aanbod van kinderopvang fors steeg. De vraag naar kinderopvang steeg echter nog sneller, met als gevolg: wachtlijsten. In september 2010 stonden bijna 20.000 kinderen in Nederland op de wachtlijst¹ voor bso, en 30.000 voor de dagopvang.² Met name in het westen van het land en in de stedelijke gebieden waren de wachtlijsten lang. Verschillende gemeenten besluiten niet werkloos toe te zien, maar een rol op zich te nemen bij het bestrijden van de wachtlijsten.

Een van die gemeenten is de gemeente Den Haag. Al in 2008 heeft deze gemeente een convenant met de kinderopvangbranche afgesloten.

Sindsdien neemt Den Haag weer een actieve rol op zich in het kinderopvangbeleid. De Haagse ontwikkelingen staan beschreven in hoofdstuk 2.

Een aantal gemeenten, waaronder de gemeente Haarlem, heeft als reactie op de wachtlijsten en signalen uit het veld de interne procedures bij het realiseren van kinderopvang onder de loep genomen en vervolgens stappen gezet om deze te stroomlijnen (zie hoofdstuk 3).

¹ De datum waarop voor deze kinderen een plaats was gewenst, was inmiddels verstreken.

² ITS, 2011. Wachtlijsten en wachttijden kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang – 6e meting.

Ook in Ede zijn de interne procedures kritisch bekeken, maar heeft men daarnaast geïnvesteerd in de contacten met kinderopvangorganisaties. We gaan in hoofdstuk 4 in op één van de manieren waarop ze dat doet, namelijk de Edese Onderwijsdag.

Verschillende gemeenten hebben extra kinderopvangcapaciteit gerealiseerd door de samenwerking tussen kinderopvang en sport te stimuleren. Dat gebeurde ook in Amsterdam. In hoofdstuk 5 leest u het verhaal van een Amsterdamse kinderopvangondernemer die een sport-bso heeft gerealiseerd.

Kinderopvang en achterstandenbeleid

Een andere ontwikkeling die de positie van de gemeente ten opzichte van de kinderopvang in een nieuw perspectief plaatste, is de wet Ontwikkelkansen door Educatie die op 1 augustus 2010 van kracht is geworden. Met deze wet wordt naast het peuterspeelzaalwerk de kinderopvang nadrukkelijk als plek benoemd waar ontwikkelingsachterstanden bestreden dienen te worden, en wordt een harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang nagestreefd. Gemeenten hebben de taak alle kinderen met een taalachterstand te bereiken met peuterspeelzaalwerk of kinderopvang. Een van de overigens niet per se door de landelijke overheid beoogde effecten is dat steeds meer gemeenten het peuterspeelzaalwerk aan laten bieden door kinderopvangorganisaties in plaats van brede welzijnsorganisaties. In het licht van deze ontwikkeling wordt de beleidsvisie van de gemeente Nijmegen beschreven in hoofdstuk 8.

De gemeente Rotterdam heeft een nieuwe voorziening gecreëerd, Groep Nul, die ertoe moet leiden dat er meer successen worden geboekt in het bestrijden van achterstanden. In hoofdstuk 9 staat beschreven hoe Groep Nul dat moet bewerkstelligen.

Heel veel gemeenten in Nederland hebben inmiddels een brede school. De gemeente Den Haag is bezig de Brede school Plus te realiseren. Wat dat is, leest u in hoofdstuk 10.

Kinderopvang en de jeugdketen

Kinderopvang wordt steeds nadrukkelijker gezien als een van de schakels in de jeugdketen. Veel gemeenten stimuleren dan ook de samenwerking tussen kinderopvanginstellingen en andere voorzieningen in het jeugdbeleid. Die samenwerking heeft bijna altijd betrekking op het peuterspeelzaalwerk en het basisonderwijs, maar gaat soms ook verder. Dat kunt u lezen in hoofdstuk 11 over het Zorgplatform 0 tot 4 jaar in Utrecht.

Er is een steeds grotere groep kinderen met gedragsproblemen waarmee reguliere bso's problemen ondervinden. Daarbij gaat het zowel om kinderen uit het Speciaal Onderwijs als om bijvoorbeeld doelgroepkinderen met (niet-geïndiceerde) gedragsproblemen. Ook voor deze kinderen is behoefte aan buitenschoolse opvang. In de opvangpraktijk zijn verschillende oplossingen bedacht om deze kinderen gepaste opvang te kunnen bieden. Zo subsidieert de gemeente Utrecht de bso plus.

Haar beweegredenen hiervoor en de wijze waarop de bso plus in Utrecht vorm wordt gegeven staat beschreven in hoofdstuk 12.

Meer aandacht voor kwaliteit

Als gevolg van de Amsterdamse zedenzaak, waarbij het misbruik van een groot aantal kinderen op een kinderdagverblijf aan het licht kwam, is de handhavingstaak van de gemeente in de afgelopen jaren onder een vergrootglas komen te liggen. Verschillende gemeenten zijn zich actiever op gaan stellen met betrekking tot de kwaliteit van de kinderopvang die zij in hun gemeente zouden willen waarborgen. Een voorbeeld hiervan is het convenant Kwaliteit dat de gemeente Amersfoort heeft afgesloten met kinderopvangorganisaties (zie hoofdstuk 13).

VOORWOORD

Nog niet zo lang geleden waren wachtlijsten in de kinderopvang eerder regel dan uitzondering. De wachtlijsten zorgden er de afgelopen jaren voor dat ouders die ontevreden waren over de aangeboden kwaliteit, beperkte mogelijkheden hadden om over te stappen naar een andere kinderopvangorganisatie. Daardoor was de concurrentie op de markt beperkt, zo constateerde het CPB in 2011. De wachtlijsten in de kinderopvang zijn bijna overal weg. De verwachting is dat de concurrentie zal toenemen en ouders meer te kiezen krijgen.

Op 9 maart 2011 ondertekenden acht gemeenten samen met de rijksoverheid het Convenant Wachtlijsten Kinderopvang, met de bedoeling de destijds aanwezige wachtlijsten aan te pakken. Het doet mij deugd dat ik met dit voorwoord een bijdrage kan leveren aan het delen van de ervaringen van deze acht gemeenten, te weten: Amersfoort, Amsterdam, Den Haag, Ede, Haarlem, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht. Uit de resultaten in dit boekje blijkt dat deze gemeenten veel geïnvesteerd hebben in het bij elkaar brengen van de verschillende partijen binnen hun gemeenten die het beleidsterrein van de kinderopvang raken. Zij hebben zich daarbij ingezet voor een betere aansluiting van kinderopvang en onderwijs binnen hun gemeentegrenzen. Ook de communicatie met ouders en ondernemers in de kinderopvang is verbeterd. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het opnieuw inrichten van de gemeentelijke informatievoorziening in een aantal gemeenten. Ook hebben enkele gemeenten een vaste contactpersoon aangesteld die nieuwe aanbieders van kinderopvang begeleidt bij het aanvragen van vergunningen. Gemeenten hebben ook hun procedures om die vergunningen te krijgen transparanter gemaakt.

De bijdragen van de acht gemeenten zijn gebundeld in dit boekje. U krijgt als lezer hiermee een goed beeld van de resultaten die bij de uitvoering van het convenant zijn behaald.

Lodewijk F. Asscher
Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

.....

.....

**AFSTEMMING
VRAAG EN AANBOD**

CONVENANT BESTRIJDING WACHTLIJSTEN

De gemeente Den Haag bedeede zich al lang voordat zij het convenant bestrijden wachtlijsten kinderopvang ondertekende, een actieve rol op het gebied van kinderopvang toe vanuit het idee dat zij deze voorziening in voldoende mate voor haar burgers beschikbaar wilde hebben. De gemeente zocht daartoe aansluiting met de kinderopvangaanbieders die in de gemeente actief zijn. Samen met hen en met schoolbesturen werd een convenant afgesloten waarin zowel acties op de korte als op de langere termijn geformuleerd werden.

De acties op de kortere termijn hadden tot doel een eind te maken aan de wachtlijsten. Voor de langere termijn zijn vooral doelen op het gebied van meer inhoudelijke samenwerking geformuleerd.

Een plek voor ieder kind in de gemeente Den Haag

Op 11 december 2008 ondertekende de gemeente met achttien schoolbesturen en veertien aanbieders van kinderopvang het convenant 'Een plek voor ieder kind'. Het convenant is het resultaat van intensief overleg tussen deze partijen over hoe zij in de toekomst inhoudelijk willen samenwerken om voor alle kinderen van nul tot twaalf jaar doorlopende ontwikkelingslijnen te realiseren vanuit opvang en onderwijs. Het convenant is nog steeds actueel, doordat er ook afspraken voor de langere termijn zijn gemaakt.

Voordat de inhoudelijke samenwerking gestalte kon worden gegeven, diende eerst een ander probleem het hoofd te worden geboden: het wegwerken van de wachtlijsten die met name in de buitenschoolse opvang lang waren. Op dit punt spraken de gemeente, de kinderopvangorganisaties en de scholen af dat in 2010 50 procent meer kindplaatsen zouden zijn gecreëerd dan er in januari 2008 waren. Bovendien werd in het convenant vastgelegd dat er voor alle kinderen van nul tot twaalf jaar waarvan de ouders dat wensten in 2012 een opvanggarantie zou zijn en dat ouders vanaf dat moment keuzemogelijkheden zouden hebben voor kinderopvang.

Om die doelstelling te kunnen bereiken, hebben gemeente, kinderopvang-organisaties en schoolbesturen met elkaar een aantal afspraken gemaakt. Onder meer om de mogelijkheden tot capaciteitsvergroting van de bso te inventariseren door het zoeken naar potentieel geschikte ruimtes om bso-voorzieningen te kunnen huisvesten, waaronder ook sportaccommodaties en medegebruik van beschikbare ruimten na schooltijd in bijvoorbeeld leslokalen. Daarnaast is vastgelegd dat er langdurige afspraken gemaakt zouden worden over de samenwerking tussen aanbieders van buitenschoolse opvang en de basisscholen. De gemeente heeft toegezegd dat zij verzoeken van aanbieders van buitenschoolse opvang om af te wijken van specifieke beleidsregels bso onder strikte voorwaarden wil honoreren.

De gemeente heeft de stand van zaken jaarlijks gemonitord. Daartoe heeft ze onder meer wachtlijstonderzoeken laten uitvoeren (zie ook hoofdstuk 6). De capaciteit van de kinderopvang is in Den Haag sterk uitgebreid. Het landelijk wachtlijstonderzoek uit 2012 laat zien dat de wachtlijsten ook in Den Haag bijna zijn verdwenen. Voor de kinderen die nog op de wachtlijst staan, wordt gewacht op een plek op een specifieke dag of bij een heel populaire locatie.

De gemeente Den Haag is momenteel bezig met het opstellen van de tussenevaluatie van de convenant. Deze wordt eind 2012 in een bestuurlijk overleg van de gemeenten met de schoolbesturen en de kinderopvang besproken.

In hoofdstuk 10 van deze publicatie wordt verder ingegaan op de afspraken die de gemeente Den Haag voor de langere termijn met kinderopvang-organisaties en schoolbesturen maakte in het bijzonder over de Brede Buurtschool Plus.

STROOMLIJNING VAN INTERNE PROCEDURES

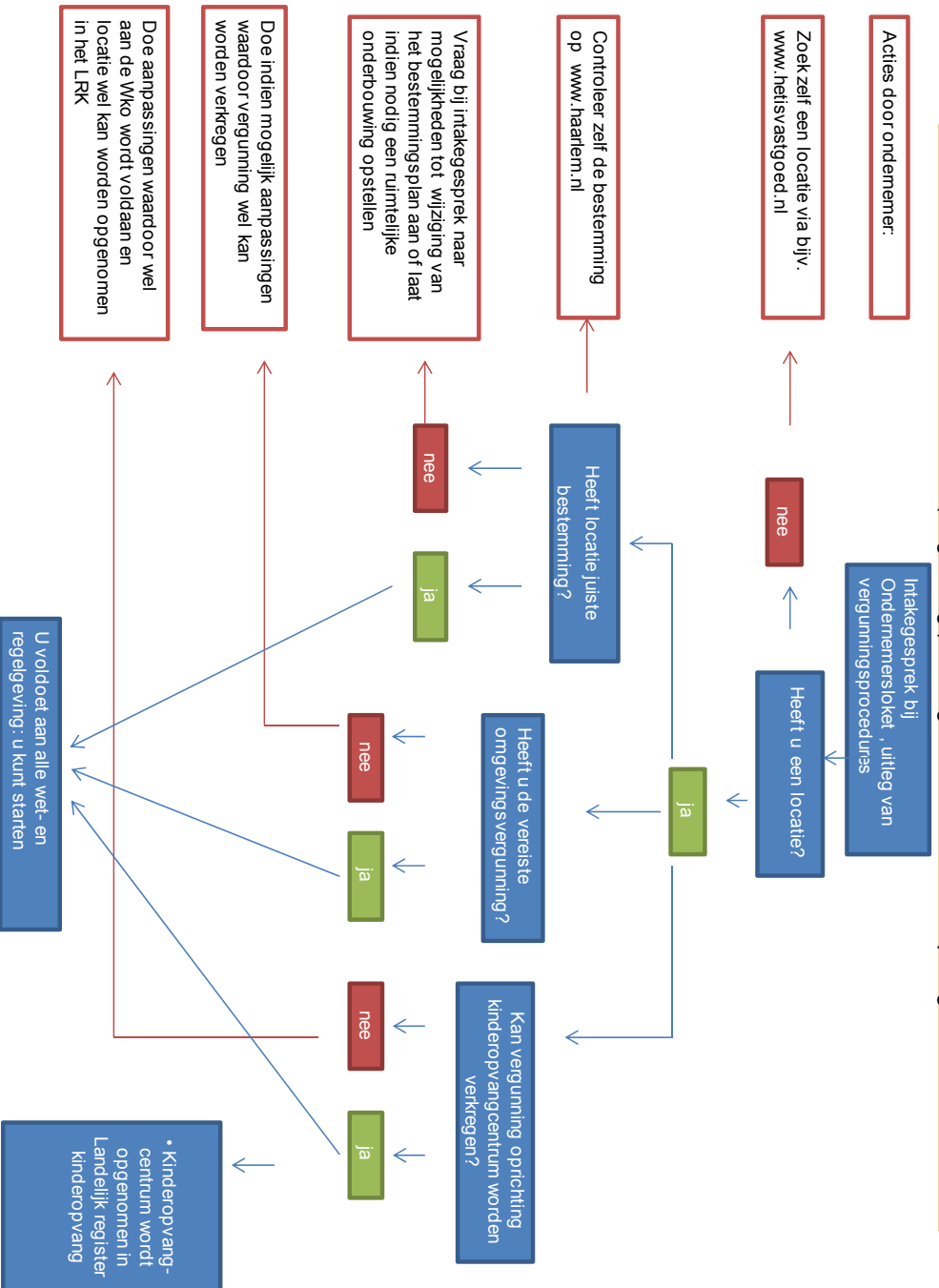
De gemeente Haarlem ontving klachten van enkele kinderopvangondernemers over de ondoorzichtigheid van de procedures met betrekking tot het realiseren van kinderopvang. De kern van de kritiek daarbij was de ingewikkelde procedure voor het verkrijgen van huisvesting. Voor kinderopvangondernemers was onduidelijk bij wie ze daarvoor in de gemeente terecht kunnen. De verschillende afdelingen die een rol spelen in de procedures bij het realiseren van kinderopvang bleken niet of nauwelijks van elkaars acties op het gebied van kinderopvang op de hoogte te zijn. Daarnaast bestond er onduidelijkheid over de rolverdeling tussen de verschillende afdelingen. Kinderopvang ondernemers probeerden via verschillende kanalen de door hen vurig gewenste huisvesting te verkrijgen. De verschillende afdelingen binnen de gemeente waren hier naar eigen zeggen meer tijd mee kwijt dan hen lief was.

Onder regie van de afdeling Jeugd Onderwijs en Sport (J.O.S.) zijn alle afdelingen (Ruimtelijk Beleid/Omgevingsvergunning/Handhaving/Ondernemersloket) die op de een of andere manier betrokken zijn bij kinderopvang samengekomen om met elkaar in gesprek te gaan over de manier waarop zij met kinderopvang te maken hadden en welke knelpunten zij daarbij ervoeren. In de sessies zijn afspraken gemaakt over hoe de contacten met de kinderopvang voortaan zouden worden gestroomlijnd en wie daarbij verantwoordelijk is voor welke stap. Ook voor (beginnende) kinderopvangondernemers is een stroomschema opgesteld waaruit zij af kunnen leiden wat ze moeten doen om een kinderopvanglocatie te starten en waar ze daarvoor bij de gemeente terecht kunnen.

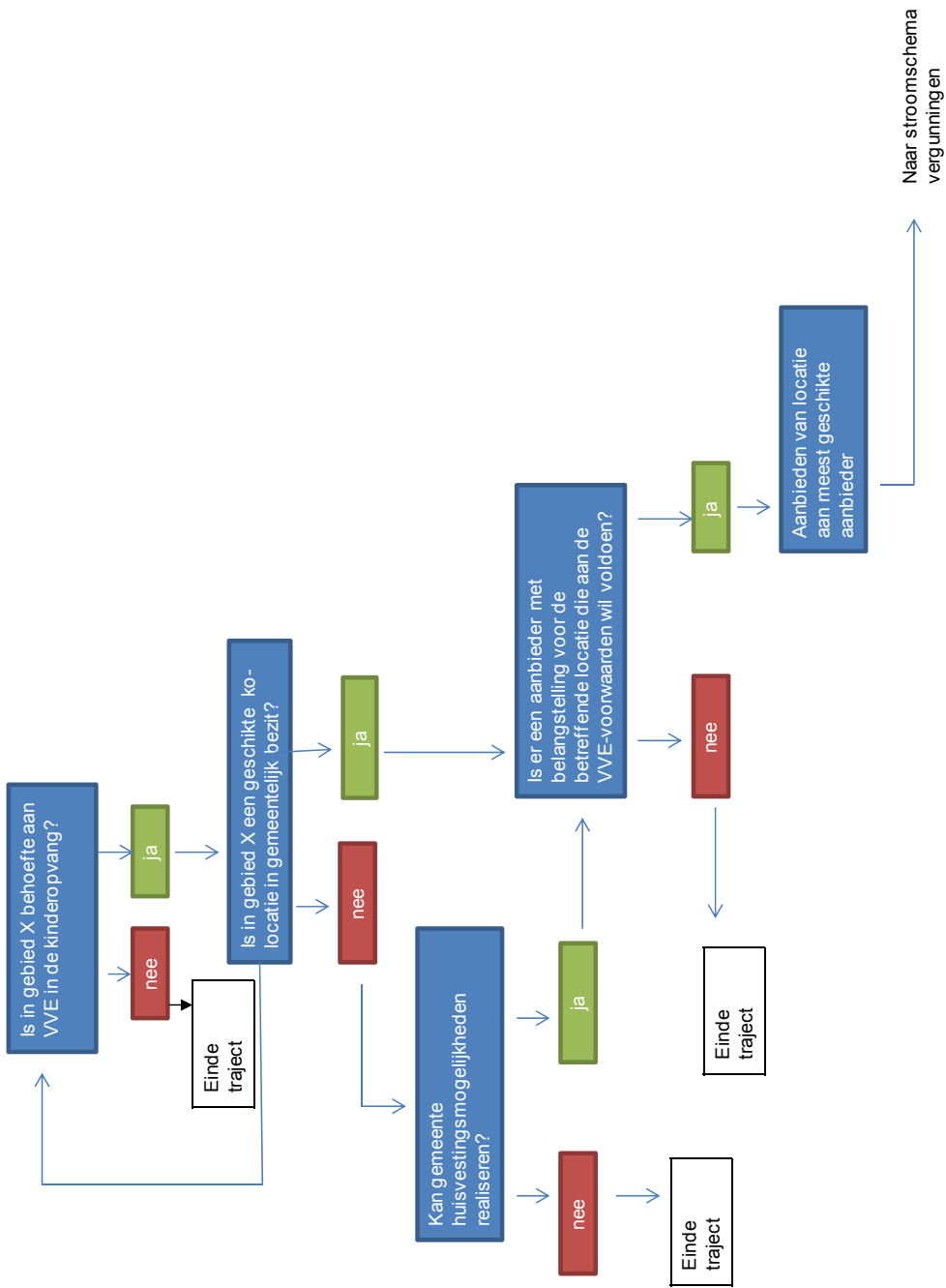
Het stroomschema wordt op de website van de gemeente Haarlem gezet en het stappenplan wordt geïmplementeerd. Het stappenplan bevat een 'speciale lus'. Een gemeentelijke locatie kan bij voorkeur beschikbaar worden gesteld voor een organisatie die op die locatie een VVE-programma gaat uitvoeren, passend binnen het gemeentelijk beleid.

3.

Stroomschema (vergunning-)aanvragen aanbieders kinderopvang

Stroomschema beschikbaarheid van locatie voor VVE kinderopvang (VVE-lus) Gemeente heeft regie

3.

SAMENBRENGEN EN FACILITEREN, DE EDESE ONDERWIJSDAG

De gemeente Ede heeft het convenant wachtlijsten kinderopvang aangegrepen om de contacten met het veld te verstevigen. Dit is geen eenvoudige taak, vanwege het grote aantal aanbieders dat actief is in de gemeente.

De eerste stappen voor het leggen van de contacten met de kinderopvang-aanbieders zijn gezet in een kort inventariserend onderzoek waarin de aanbieders gevraagd werd naar de markt voor kinderopvang, de eventuele knelpunten die zij ondervonden bij het realiseren van meer kindplaatsen en de rol die zij voor ogen hadden voor de gemeente op het gebied van kinderopvang.

De resultaten van de inventarisatie zijn gepresenteerd in een bijeenkomst waarvoor alle kinderopvangorganisatie, waaronder ook gastouderbureaus en een aantal grote schoolbesturen, werden uitgenodigd. In de bijeenkomst werd de ondernemers en de onderwijsbesturen gevraagd in hoeverre zij de onderzoeksresultaten herkenden en werd hier over doorgesproken. Op basis van de uitkomsten is de gemeente haar interne procedures beter gaan stroomlijnen. Een belangrijk onderdeel daarvan is dat er nu binnen de gemeente een centraal aanspreekpunt is voor kinderopvang. Daarnaast heeft de gemeente als vervolgactie op het inventariserend onderzoek informatie over de kinderopvang verzameld en deze via haar website makkelijker toegankelijk gemaakt voor ouders en kinderopvangondernemers.

De gemeente wil de verbindingen tussen de kinderopvang en het onderwijs stimuleren. Dat doet zij onder meer door bijeenkomsten voor beide gezamenlijk te faciliteren. Een van die bijeenkomsten is de tweejaarlijkse Edese onderwijsdag, waarvoor alle scholen en kinderopvangorganisaties in Ede worden uitgenodigd. De onderwijsdag wordt georganiseerd door een werkgroep die is samengesteld uit vertegenwoordigers uit het onderwijs (po en vo), de kinderopvang en de gemeente (afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling, team onderwijs en jeugd en communicatie).

Op deze dag is er een groot aanbod van workshops en wordt de Edese onderwijsprijs uitgereikt. Zowel scholen als kinderopvangorganisaties kunnen meedingen naar de prijs door een project in te dienen dat past bij het specifieke thema van dat jaar.

Leerlingen uit het vo maken een filmpje van het betreffende project. Deze filmpjes worden vertoond op de onderwijsdag. De jury maakt op die dag bij monde van de wethouder onderwijs bekend welke projecten een prijs winnen. Er zijn drie prijzen, een prijs van 5000 euro, een van 1000 euro en een van 500 euro. De winnaar van de eerste prijs ontvangt bovendien een permanent aandenken in de vorm van een bronzen sculptuur. Het is de bedoeling dat het gewonnen geldbedrag wordt aangewend ter stimulering van het winnende project.

SPORT-BSO: GOED VOORBEELD VAN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Een sport-bso levert een welkome bijdrage aan het lokale jeugdgezondheidszorgbeleid dat vooral is gericht op vroegsignalering en preventie. In dit artikel vertelt een ondernemer uit Amsterdam hoe zijn sport bso bijdraagt aan het lokale jeugdgezondheidszorgbeleid.

Buitenschoolse opvang waarin sport en bewegen centraal staan, heeft de toekomst. Dat is de stellige overtuiging van Koen Kouwenberg, directeur van Woest Zuid, een aanbieder van buitenschoolse opvang in Amsterdam. Woest Zuid vangt kinderen op meerdere locaties in Amsterdam op na school en biedt ze een actief sportprogramma in samenwerking met sportverenigingen. Door kinderen aan te zetten tot meer bewegen, leveren we een bijdrage aan een fittere maatschappij, aldus Kouwenberg. In ons werk combineren we het ondernemerschap met de maatschappelijke verantwoordelijkheid die we voelen om kinderen een gezonde en sportieve basis te bieden. Daar zou de overheid een extra premie op moeten zetten, vindt Kouwenberg.

Wat onderscheidt een sport-bso van een 'reguliere' bso?

Ook reguliere bso's leggen vaak accenten in hun aanbod, zoals bijvoorbeeld 'kunst en cultuur' of 'natuur en techniek'. Dus dat we accenten leggen, daarin verschillen we niet van andere aanbieders. Een sport bso legt het accent op bewegen, op sporten. Dat betekent dat de medewerkers gediplomeerde sportinstructeurs zijn en dus weten hoe ze kinderen kunnen uitdagen in sporten. Dat betekent ook dat we nauw samenwerken met sportverenigingen. In Amsterdam werken we samen met twee scholen waar we gebruikmaken van de gymzaal, met een tweetal voetbalverenigingen waar we gebruikmaken van de velden en met de Jaap Eden-baan waar kinderen

uiteraard na school kunnen schaatsen. We proberen een zo groot mogelijk en gevarieerd sportaanbod te presenteren, zodat de kinderen wat te kiezen hebben. Omdat sommige van onze locaties wat ver verwijderd liggen van de scholen, hebben we busjes waarmee we de kinderen kunnen ophalen.

Hoe verloopt de samenwerking met de sportverenigingen?

De samenwerking met de sportverenigingen verloopt zeer goed. Het is wel even wennen omdat het toch om verschillende culturen gaat, buitenschoolse opvang en sportvereniging, maar de wederzijdse belangen zijn overduidelijk en dat maakt dat je elkaar snel vindt. Wij hebben baat bij samenwerking met de sportvereniging, omdat wij dan kunnen beschikken over hun faciliteiten, de velden en het andere materiaal. Sportverenigingen hebben baat bij samenwerking met ons, omdat zij een betere benutting van hun faciliteiten realiseren en daarmee hun inkomsten vergroten. Maar bovenal biedt de samenwerking voor hen ook meerwaarde, omdat ze op deze manier de maatschappelijke functie van hun vereniging beter kunnen benadrukken. Door met ons samen te werken, maken zij hun vereniging opener en toegankelijker. Daarmee realiseren zij tevens een betere positie bij de gemeente.

Is sport-bso een goed voorbeeld van maatschappelijk verantwoord ondernemen?

Ja, dat vind ik wel. We zien dat steeds meer kinderen steeds minder bewegen en dus dikker en ongezonder worden. Dat is een groeiend maatschappelijk probleem. Wij bieden deze kinderen en hun ouders een reëel alternatief waar ze gezond bij blijven en ook nog leren samenspelen met anderen. Een sport bso levert een bijdrage aan het gezond houden van onze maatschappij en aan het jeugdgezondheidszorgbeleid van de gemeente Amsterdam. Wij leveren op deze manier een bijdrage aan het terugdringen van de kosten van onze gezondheidszorg. Ziektekostenverzekeraars zouden dit moeten erkennen en bijvoorbeeld kortingen op premies kunnen aanbieden aan ouders die hun kinderen bij een sport-bso plaatsen.

De rijksoverheid zou ook bij het bepalen van de hoogte van de kinderopvangsubsidie hiermee rekening kunnen houden.

Hoe ziet uw onderneming er over tien jaar uit?

Ik hoop dat we dan op nog meer locaties sport-bso kunnen aanbieden, zowel in als buiten Amsterdam. Welke ontwikkeling wij doormaken, zal ook in grote mate afhangen van de vraag of we een betaalbaar aanbod kunnen blijven realiseren voor ouders. Het antwoord op deze vraag is deels afhankelijk van het beleid van de rijksoverheid, maar deels hebben we dat ook in eigen hand. We zijn bijvoorbeeld in gesprek met een grote voedselproducent die gezonde producten wil koppelen aan onze sport-bso. Dit is een interessante ontwikkeling waarvan ik nog niet weet waartoe het zal leiden. Maar het loont de moeite dergelijke mogelijkheden te verkennen.

5.

KENNIS VOOR BELEID

Het is nog niet zo lang geleden dat wachtlijsten in de kinderopvang aan de orde van de dag waren. Op dit moment zijn in de media juist berichten te vinden over de aanbieders van kinderopvang die in de problemen komen doordat er minder vraag is naar hun dienstverlening. De onderstaande selectie van krantenkoppen laat deze verschuiving van tekorten naar overschotten in opvangaanbod zien.

Marktwerving in de kinderopvang in krantenkoppen

Wachtlijst kinderopvang groeit ondanks extra plaats (Trouw, 27-02-2008)

Wachtlijsten kinderopvang worden langer (Friesch Dagblad, 15-08-2008)

De crèche wordt duurder en slechter (NRC, 30-10-2010)

Steeds minder wachtlijsten bij kinderopvang (Volkskrant, 16-12-2011)

Wachtlijsten crèche slinken in rap tempo (Trouw, 11-08-2011)

Voor het eerst in 25 jaar minder kinderen naar opvang (NRC, 3-11-2011)

Een recent wachtlijstonderzoek, uitgevoerd in opdracht van het ministerie van SZW, komt tot de conclusie: 'De wachtlijsten in de kinderopvang zijn in 2012 aanmerkelijk afgenomen en in veel gemeenten helemaal verdwenen. Stonden er in september 2010 nog 30.800 kinderen op de wachtlijst voor KDV, op 1 juni 2012 was dit aantal geslonken tot 1.600.'

Ouders beslissen of en hoeveel dagen zij voor hun kinderen gebruikmaken van kinderopvang. Het landelijke kinderopvangbeleid geeft de randvoorwaarden waarbinnen aanbieders en ouders kunnen of moeten opereren. Deze processen beïnvloeden de vraag- en aanbodverhoudingen op de markt voor kinderopvang. Als gevolg van fluctuaties in de vraag naar kinderopvangvoorzieningen kunnen commerciële aanbieders van kinderopvang komen en gaan.

Goede marktwerking is gebaat bij transparantie. Inzicht in de stand en ontwikkeling van vraag en aanbod is van nut voor bestaande en potentiële aanbieders van kinderopvang, van ouders van kleine kinderen en van de gemeente.

Hoe is die transparantie te bereiken? Hierna worden twee typen onderzoek gepresenteerd die gebruikt worden en kunnen worden om de markt van vraag en aanbod van kinderopvang transparanter te maken. Het meest toegepast, zowel op landelijke schaal als lokaal, is het wachtlijstonderzoek. Wachtlijsten komen volgens het hiervoor genoemde recente onderzoek vrijwel alleen nog voor in groeigemeenten en zeer stedelijke gebieden in het westen van het land. Dit type onderzoek zal daarom in de komende tijd waarschijnlijk wat minder vaak worden toegepast. Het tweede type onderzoek, het gebruikersonderzoek, is wat breder toepasbaar.

Wachtlijstonderzoek

Het meest bekende instrument is het wachtlijstonderzoek.

Wachtlijstonderzoek inventariseert hoeveel kinderen hoe lang staan ingeschreven voor een plek bij kinderopvangaanbieders.

Wachtlijstonderzoek

Wachtlijstonderzoek is het inventariseren van de vraag naar kinderopvang waaraan nog geen plek is gegeven door kinderopvangorganisaties.

Deze gegevens worden rechtstreeks bij deze organisaties verzameld of via/met softwareontwikkelaar voor de kinderopvang Pelosa Network Engineering.

Gegevens worden verzameld over aantallen ouders/kinderen die wachten op een kindplaats, kenmerken van die vraag (woonplaats, aantal kinderen, voorkeurdagen en dergelijke) en over wachttijden.

De wachtlijstonderzoeken leveren geen landelijk dekkend beeld op. Bovendien moeten administratieve onzuiverheden uit de data verwijderd worden. Ouders kunnen zich bijvoorbeeld bij meer dan een organisatie aanmelden voor kindplaatsen. Ook is bekend dat, wanneer eenmaal ergens een plek gevonden is, men verzuimt zich bij de andere organisaties uit te schrijven.

Wachtlijstonderzoeken worden doorgaans geëntameerd vanuit de overheid en vinden al enige jaren plaats. De meest recente rapportage dateert uit 2012.

Zie: <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/szw/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/10/10/wachtlijsten-en-wachttijden-in-de-kinderopvang.html>

Gebruikersonderzoek

Voor wachtlijstonderzoek zijn de aanbieders van kinderopvang de belangrijkste informatiebron. Hebben aanbieders echter wel het beste zicht op de vraag-aanbodverhouding voor kinderopvang? Immers, misschien zijn er wel ouders die hun kind niet inschrijven bij een kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang, omdat ze denken dat zoiets toch geen nut heeft gezien de lengte van die lijst. Hoeveel ouders kijken uit naar alternatieven zoals 'opa en oma', gastouderopvang of zelf opvoeden in plaats van gaan werken?

Hebben aanbieders, als ze goed zicht hebben op de vraag-aanbodverhouding voor kinderopvang, er belang bij om die kennis met

branchegenoten of de gemeente te delen? Welke ondernemer laat graag in zijn bedrijf kijken?

Een tegenhanger van het wachtlijstonderzoek is het zogenaamde gebruikersonderzoek. In dit type onderzoek staat niet de aanbieder centraal als informatiebron, maar ouders van kinderen van 0 tot en met 12 jaar als gebruikers en potentiële gebruikers van kinderopvang.

Wat is een gebruikers- of behoefteonderzoek kinderopvang?

Wachtlijstonderzoeken zijn gebaseerd op gegevens van aanbieders van kinderopvangvoorzieningen. Gebruikers- of behoefteonderzoeken zijn daarentegen gebaseerd op de (via een enquête verzamelde) informatie van ouders.

Door deze bron aan te boren, wordt niet alleen het gebruik van en de behoefte aan formele kinderopvang geïnventariseerd. Ook biedt het onderzoek inzicht in het gebruik van informele opvang: de opvang die verzorgd wordt door familie, vrienden of kennissen.

Behoeften worden niet alleen op gemeentelijk niveau in kaart gebracht, maar kunnen ook voor wijken of buurten vastgesteld worden. Dat is ook vaak het niveau waarop een gemeente het voorzieningenniveau beoordeelt. Vraag-aanbodverhoudingen kunnen per wijk verschillen.

Gebruik en behoeften worden vastgesteld van ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar en met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar.

Doordat de (potentiële) gebruikers de informatiebron vormen, kan met dit type onderzoek ook andere informatie 'opgehaald' worden; bijvoorbeeld over de tevredenheid over kwaliteit van voorzieningen.

Gebruikersonderzoek is een vrij nieuw fenomeen. In het kader van het convenant wachtlijsten kinderopvang hebben de gemeenten Amersfoort, Ede, Nijmegen en Rotterdam dit instrument ingezet.

Hierna worden bij wijze van voorbeeld de uitkomsten van een concreet gebruikersonderzoek gepresenteerd; in dit geval uitgevoerd in de gemeente Amersfoort.

De casus Amersfoort

Bij wijze van voorbeeld enige uitkomsten uit het onderzoek in Amersfoort waar gegevens zijn verzameld over:

- 1430 kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 3 jaar (respons 48%);
- 1163 kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 11 jaar (respons 39%).

Context: Volgens het landelijke wachtlijstonderzoek 2012 (J. Hoogenbosch e.a., p.27) hoort Amersfoort tot de tien gemeenten met de grootste wachtlijstproblematiek. Er is een wachtlijst van 27 op een capaciteit van 2759 plaatsen in kinderdagverblijven en van 38 op 3122 kindplaatsen in de buitenschoolse opvang.

Over de behoefte aan opvang:

- 14 procent van de ouders heeft behoefte aan meer dagopvang;
- 13 procent van de ouders heeft behoefte aan meer buitenschoolse opvang;
- er is een concentratie van behoefte op maandag, dinsdag en donderdag;
- het idee is dat er vooral behoefte bestaat in Amersfoort Noord, Vathorst en Amersfoort Zuid aan dagopvang en dat er vooral in Amersfoort Noord behoefte bestaat aan bso.

Naar aanleiding van de gestegen kosten van kinderopvang zijn (in 2011) de plannen van ouders voor volgend jaar:

- circa 9 procent wil minder gebruik gaan maken van formele kinderopvang;
- 30 procent weet het nog niet;
- 60 procent blijft evenveel gebruik maken.

Waarom maakt men geen gebruik (meer) van formele kinderopvang voor kinderen tot 4 jaar?

Beleidsrelevantie

Uit deze uitkomsten blijkt dat de informatie uit een gebruikers- of behoefteonderzoek niet alleen bruikbaar kan zijn voor de gemeente, maar ook voor aanbieders van kinderopvangvoorzieningen. Het biedt gemeenten daarmee niet alleen een instrument voor beoordeling van het voorzieningenniveau of handvatten voor gerichte handhaving (kwaliteit), maar ook voor facilitering van en overleg met de markt.

WEBSITES VOOR TRANSPARANTIE; KINDEROPVANG OP DE WEBSITE VAN ROTTERDAM

Een van de activiteiten die verschillende gemeenten die het convenant wachtlijsten kinderopvang ondertekenden hebben ondernomen, is het aanpassen van de informatievoorziening over kinderopvang op hun website. De gemeente Rotterdam is daarin het verst gegaan. Zij heeft een volledig nieuwe subsite kinderopvang opgezet.

Subsite Rotterdam

In Rotterdam werd het versnipperde en onvolledige systeem van gemeentelijke informatievoorziening over kinderopvang aan ondernemers in de kinderopvang, ouders en professionals gezien als een van de belemmeringen bij het wegwerken van de wachtlijsten die op dat moment nog bestonden in de kinderopvang. Door deze groepen op één plek van eenduidige informatie te voorzien en goed aan te sluiten bij de behoefte aan informatie van de verschillende groepen, zou er een transparantere situatie ontstaan die het wegwerken van de wachtlijsten in de kinderopvang zou bevorderen.

De gemeente heeft eerst vastgesteld wie ze met de website van informatie wilde voorzien. Dat waren ouders en kinderopvangondernemers. Vervolgens is bij deze groepen geïnterviewd aan welke informatie zij behoefte hadden en welke knelpunten zij ervoeren in de bestaande informatievoorziening. Daarnaast is bekeken welke informatie al waar voor handen was.

Op grond van onderzoek naar bovenstaande zaken is een advies uitgebracht op basis waarvan de gemeente Rotterdam www.rotterdam.nl/kinderopvang heeft vormgegeven.¹

¹ E. Tromp en J. Klaver (2011). *Informatievoorziening kinderopvang gemeente Rotterdam. Advies over een vernieuwde inrichting van gemeentelijke informatiestromen*. Amsterdam: Regioplan.

Op de nieuwe subsite kunnen ouders in één oogopslag zien welke kinderopvangmogelijkheden er in hun buurt zijn. Ondernemers worden op diezelfde subsite geïnformeerd over het vergunningentrajec dat zij moeten doorlopen om een nieuwe kinderopvanglocatie te realiseren.

ROTTERDAM WORLDPORTWORLD CITY

mijn loket | vacatures | plattegrond | cookies | contact

home | wonen en leven | werken en leren | bezoek de stad | ondernemen | gemeente

zoeken

ok

kinderopvang

vormen kinderopvang

- + peuterspeelzaal en groep nul
- + gastouderopvang
- + buitenschoolse opvang
- + kinderdagverblijf
- + inschrijven kinderopvang in rotterdam
- + overzicht locaties kinderopvang rotterdam

voor ouders - kosten

- + kosten kinderopvang
- + vergoeding (uren)
- + berekening vergoeding
- + tegemoetkoming kosten kinderopvang door gemeente

voor ouders - algemeen

- + toezicht kinderopvangvoorzieningen
- + sociaal medische indicatie kinderopvang
- + extra taaleisen leidsters
- + klachten
- + plusopvang: kinderopvang voor kwetsbare kinderen

voor ondernemers - algemeen

- + registratie landelijk register kinderopvang en peuterspeelzalen
- + extra taaleisen pedagogisch medewerkers
- + klachten kinderopvang
- + toezicht en handhaving

welkom bij kinderopvang

Kinderopvang helpt ouders om zorg voor kinderen te combineren met werk of studie. Kinderen kunnen er bovendien hun talenten ontwikkelen. De gemeente Rotterdam wil de beste ontwikkelkansen voor kinderen in de stad. Dat begint met een kwalitatief goede kinderopvang voor de jongste inwoners, de basis voor de schoolcarrière van een kind. [Lees meer...](#)

voor ondernemers - kindcentrum of gastouderbureau starten

Wilt u een kindcentrum (kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of buitenschoolse opvang) of een gastouderbureau starten? Dan krijgt u te maken met de regels van de overheid. Wat u moet doen, leest u in het [stappenplan voor het starten van een kindcentrum of een gastouderbureau](#).

voor ondernemers - kindcentrum uitbreiden en verbouwen

Wilt u een bestaande locatie van een kinderdagverblijf, een peuterspeelzaal of buitenschoolse opvang uitbreiden of verbouwen? Dan krijgt u te maken met de regels van de overheid. Wat u moet doen, leest u in het [stappenplan](#) voor het uitbreiden of verbouwen van een kindcentrum.

kinderopvang in kaart

Hoe kan Kinderopvang in kaart gebruikt worden?

Ook verschillende andere convenantgemeenten hebben de informatievoorziening over de kinderopvang op hun website aangepast. Een vergelijking van de websites laat zien zij daarin verschillende keuzes maken. Zo richt de startpagina over kinderopvang op de website van Amsterdam zich nadrukkelijk tot de ouders en wordt daarop naast de kinderopvang informatie over de peuterspeelzaal en de voorschool gepresenteerd. Sinds november 2012 is via deze startpagina ook de kwaliteitswijzer kinderopvang te benaderen waarop de kwaliteit van 400 kinderdagverblijven in de gemeente Amsterdam bekeken en met elkaar vergeleken kunnen worden.

Amsterdam.nl > Wonen > Werken > Vrije tijd

Home > Kinderopvang > Zoeken

Kinderopvang, peuterspeelzaal en voorschool

Welke mogelijkheden zijn er?

Peuterspeelzaal
Op een peuterspeelzaal kunnen kinderen van 2,5 tot 4 jaar oud met een regulier (per week maximaal 5 uur) contract een plek krijgen in de peuterspeelzaal.

Kinderopvang
Kinderen van 4 tot 6 jaar kunnen op een kinderopvang terecht. De meeste kinderopvangs zijn gesloten van 8.00 tot 18.00 uur en bieden kinderopvang voor de hele dag. Kinderopvangs kunnen ook open zijn op zaterdag en de mogelijkheden voor een regulier of tijdelijk contract. Informatie voor professionals over kinderopvang vindt u op [www.kinderopvang.nl](#).

Buitenschoolse opvang
Daar en/of niet naar de school of de peuterspeelzaal van de kinderopvang, maar op andere tijden dan de school of de peuterspeelzaal. Dit kan bijvoorbeeld zijn op zaterdag of op andere tijden dan de school of de peuterspeelzaal.

Direct naar

- > Direct naar kinderopvang
- > Direct naar peuterspeelzaal
- > Direct naar voorschool

Zie ook

- > Wonen en kinderopvang
- > Kinderen en kinderopvang
- > Kinderopvang
- > Kinderopvang en kinderopvang
- > Kinderopvang en kinderopvang

Hoe vind ik kinderopvang?

U kunt het met de kinderopvang (peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang of kinderopvang) voor uw kind. De kinderopvang heeft u met de kinderopvang. Het contract van de kinderopvang (peuterspeelzaal of kinderopvang) moet u met de kinderopvang. Het contract van de kinderopvang (peuterspeelzaal of kinderopvang) moet u met de kinderopvang.

Voor- en vroegschoolse educatie

De voor- en vroegschoolse educatie is gericht op kinderen van 2 tot 4 jaar en is bedoeld om de kinderopvang en kinderopvang te verbeteren. Het is een belangrijk onderdeel van de kinderopvang en kinderopvang. Het is een belangrijk onderdeel van de kinderopvang en kinderopvang.

Toezicht op de kinderopvang in Amsterdam

De kinderopvang is een belangrijke onderdeel van de kinderopvang en kinderopvang. Het is een belangrijk onderdeel van de kinderopvang en kinderopvang. Het is een belangrijk onderdeel van de kinderopvang en kinderopvang.

Zie voor de website van Amsterdam <http://www.amsterdam.nl/onderwijs-jeugd/kinderopvang>

Het convenant bestrijding wachtlijsten kinderopvang heeft duidelijk gemaakt dat gemeenten een slag kunnen maken in de voorlichting over kinderopvang. Het loont de moeite eens door te klikken naar deze sites.

<http://www.denhaag.nl/home/bewoners/onderwijs-en-studeren/kinderopvang-en-peuterspeelzalen.htm>

<http://www.utrecht.nl/smartsite.dws?id=272170>

<https://www.ede.nl/wonen-en-leven/zorg-en-welzijn/jeugd-en-gezin/kinderopvang/>

The background features five vertical stripes of different colors: light blue, purple, orange, olive green, and light green. A horizontal line of dark blue dots runs across the top and bottom of the page. A large blue arrow points to the right, containing the text.

KINDEROPVANG EN ACHTERSTANDENBELEID

GROTE AMBITIES VOOR DE ALLERKLEINSTEN

Nijmegen heeft de afgelopen anderhalf jaar gewerkt aan een innovatieve omvorming van het beleid rondom voorschoolse voorzieningen. Hierbij is een interactief proces doorlopen, waar alle partijen nauw bij betrokken zijn. Het gaat dan om ouders, kinderopvangaanbieders, de aanbieder van peuterspeelzaalwerk en schoolbesturen. Dit heeft geresulteerd in een andere inrichting van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang, met als doel: minder segregatie, meer diversiteit in aanbod, meer keuzevrijheid voor ouders, (nog) meer kwaliteit en het aan alle kinderen bieden van de ondersteuning die ze nodig hebben.

Diversiteit en keuzevrijheid

Nijmegen biedt een grote diversiteit aan kinderopvang: van een bso die kinderen in weer en wind opvangt in de natuur tot kinderopvang die samenwerkt met zorgpartners om kinderen met een beperking in een zo normaal mogelijke omgeving opvang te bieden. Kinderopvang dicht bij scholen of zelfs in scholen en kinderopvang juist gesitueerd vlakbij het werk van de ouders, zoals een ziekenhuis of bedrijventerrein.

Een belangrijke voorwaarde voor diversiteit is dat er niet te grote wachtlijsten bestaan in de opvang. Om die reden heeft de gemeente Nijmegen meegewerkt aan het project wachtlijstbestrijding. In het kader van dit project zijn de wachtlijsten in de kinderopvang beter in kaart gebracht. Daarnaast is in Nijmegen gewerkt aan een tweede voorwaarde voor diversiteit: een goede samenwerking tussen de gemeente en aanbieders. De procedurele drempel om aanbod te starten of uit te breiden, moet door de gemeente zo klein mogelijk gemaakt worden. Om die reden is de afgelopen jaren samen met de kinderopvang sterk geïnvesteerd in het opbouwen van de relatie: samen met de GGD en de kinderopvangaanbieders is gekeken hoe de gemeentelijke procedures zo veel mogelijk kunnen worden vereenvoudigd en versneld.

Gebleken is dat Nijmegen al veel investeert in de dienstverlening aan ondernemers. Er is een bedrijvenloket dat dient als aanspreekpunt en Nijmegen kent het accountmanagement. Klanttevredenheidsonderzoeken laten zien dat ondernemers over het algemeen tevreden zijn over de dienstverlening. Uit gesprekken met de kinderopvang blijkt dat nog winst te halen is door in bestemmingsplannen duidelijker op te nemen welke maatschappelijke doelen en activiteiten wel en niet zijn toegestaan. Een tweede winstpunt kan worden behaald door de samenwerking in de keten (brandweer, GGD, gemeente) nog beter op elkaar af te stemmen, waardoor de doorlooptijd van een vergunningaanvraag zou kunnen worden verkort. Er zijn echter ook grenzen aan de investeringsmogelijkheden aan de voorkant van de gemeentelijke dienstverlening. Men moet ervoor waken te treden in de eigen verantwoordelijkheid van de ondernemer op het gebied van regels en procedures. Nijmegen acht verdere maatregelen daarom op dit moment niet noodzakelijk. Als gevolg van de economische ontwikkelingen en de landelijke bezuinigingen is de wachtlijstproblematiek binnen de kinderopvang nu in mindere mate aanwezig.

De diversiteit die bestaat in de kinderopvang, wil Nijmegen ook graag bereiken in het peuterspeelzaalwerk. Op dit moment is er slechts één aanbieder van peuterspeelzaalwerk die wordt gesubsidieerd. Om minder segregatie en meer diversiteit en keuzevrijheid aan te brengen in het peuterspeelzaalwerk, heeft Nijmegen gekozen voor een andere inrichting hiervan.

Waar nu alleen Stichting KION aanbieder is van de in totaal 34 peuterspeelzalen, kunnen vanaf 1 januari 2013 alle kinderopvangaanbieders dit aanbod gaan verzorgen. Peuterspeelzaalwerk wordt dan omgedoopt tot 'peuterarrangementen'. Ouders financieren deze peuterarrangementen met de kinderopvangtoeslag als ze daarvoor in aanmerking komen. Voor de andere ouders introduceert Nijmegen een peutertoeslag, een inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van een peuterarrangement. Dit

omdat de gemeente het belangrijk vindt dat alle peuters gebruik kunnen (blijven) maken van een voorschoolse voorziening, omdat kinderen elkaar daar ontmoeten, leren omgaan met andere kinderen in een groep en worden voorbereid op de basisschool. Daarom krijgt ook het consultatiebureau, waar vrijwel alle kinderen worden gezien, hierin een centrale rol.

Door de veranderingen in het peuterspeelzaalwerk wordt niet alleen de keuzevrijheid van ouders vergroot, maar wordt daarnaast segregatie tegengegaan, omdat kinderen van werkende en van niet-werkende ouders vaker van dezelfde voorzieningen gebruik gaan maken.

Aanbieders kunnen zelf bepalen of en waar zij peuterarrangementen gaan aanbieden, ouders kunnen zelf kiezen waar zij gebruik willen maken van het peuterarrangement. De gemeente garandeert wel dat zestien zalen waar nu VVE wordt aangeboden open blijven, op dezelfde locatie met in principe hetzelfde personeel. Vanaf 1 augustus 2013 krijgen deze zalen een andere eigenaar: niet meer Stichting KION, maar een kinderopvangorganisatie. Eind 2012 kunnen alle kinderopvangorganisaties hun plannen indienen bij de gemeente om een VVE-zaal over te nemen. De organisatie met het beste plan mag de VVE-zaal vanaf 1 augustus 2013 gaan exploiteren.

Verhoging van de kwaliteit

Nijmegen zet in op verbetering van de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen met name de pedagogisch-didactische kwaliteit. Alle voorschoolse voorzieningen, dus ook de peuterarrangementen, moeten in de toekomst aan de eisen voor kinderdagverblijven uit de Wet kinderopvang voldoen. Daar bovenop worden aanvullende kwaliteitseisen gesteld aan de peuterarrangementen die in de stad worden ontwikkeld en door de gemeente via de peutertoeslag mede worden gefinancierd. Het gaat dan om eisen zoals het volgen van de ontwikkeling van kinderen en het daar planmatig op inspelen met het activiteitenaanbod. Deze eisen zijn neergelegd in raamovereenkomsten die alle aanbieders van peuterarrangementen met de gemeente moeten sluiten. Hierin is ook

voorzien in een controle door de GGD van de gestelde eisen, een inspectierapport en de verplichting dat inspectierapport op de website plaatsen, zodat het inzichtelijk is voor ouders.

Naast de bovenstaande kwaliteitseisen is Nijmegen ook in gesprek met de kinderopvang om op basis van vrijwilligheid een convenant te sluiten waarin afspraken worden gemaakt over de kwaliteit. Het gaat hierbij zowel om kinderdagverblijven als peuterarrangementen als gastouderopvang. Dit convenant wordt door de kinderopvangaanbieders zelf ontwikkeld. De gemeente speelt daarbij een stimulerende en faciliterende rol. Onderwerpen die in het convenant aan de orde komen, zijn bijvoorbeeld: overdracht van kinderen niet alleen van de voorschool naar de basisschool, maar ook naar de bso en bij een eventuele overstap naar een andere aanbieder; het delen van informatie binnen de wettelijke grenzen over personeel bij een sollicitatie en meer onderlinge samenwerking. Eind 2012 kan dit convenant naar verwachting ondertekend worden.

Een ander onderdeel van kwaliteit, naast de pedagogisch-didactische, is de aansluiting van de voorschoolse voorziening op de basisschool. Het is van groot belang dat hier sprake is van een doorgaande ontwikkelingslijn in het belang van de kinderen en dat er geen schotten bestaan tussen de voorzieningen. Voor VVE is dit een wettelijke verplichting. Nijmegen verklaart dit uitgangspunt van toepassing op alle kinderen. Om dit te bereiken en om meer uniformiteit te creëren in de overdracht, is een werkgroep ingesteld waar kinderopvangaanbieders, scholen en de gemeente zitting in hebben. Deze werkgroep gaat richtlijnen opstellen voor een uniforme overdracht. Dit zal er op korte termijn toe leiden dat nog maar een overdrachtsformulier wordt gebruikt en er afspraken zijn over de momenten waarop gebruik wordt gemaakt van een 'warme' overdracht.

Minder segregatie en het bieden van de ondersteuning die nodig is

In Nijmegen wordt bij een viertal kinderdagverblijven en bij zestien peuterspeelzalen VVE aangeboden. Dit aanbod wordt verbreed om alle

kinderopvangorganisaties de mogelijkheid te geven VVE aan te bieden aan eventuele doelgroepkinderen. Hiervoor wordt een VVE-subsidie ingesteld: alle kinderdagverblijven en peuterarrangementen waar minimaal zeven doelgroepkinderen gebruik van maken kunnen een subsidie krijgen voor de aanschaf van een VVE-programma en scholing van de pedagogisch medewerkers. Zodra voorzieningen voldoen aan alle vereisten voor VVE, op basis van deze subsidie of op basis van eigen investering, kunnen ze per kind een bepaald bedrag per uur krijgen om VVE aan te bieden. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat doelgroepkinderen op alle locaties terecht kunnen, waardoor segregatie vermindert. Daarnaast geeft het een kwaliteitsimpuls aan de gehele kinderopvang.

In Nijmegen is ook de SMI-regeling aangepast om kinderen uit een gezin waar een zorgbehoefte bestaat ook de ondersteuning te kunnen bieden die nodig is. Het wordt verplicht gesteld dat ouders met een hulpverlener werken aan de oorzaak van de noodzaak tot SMI.

Proces

Het hierboven beschreven beleid is in de afgelopen anderhalf jaar ontwikkeld en is grotendeels neergelegd in het beleidskader voorschoolse voorzieningen: 'Grote ambities voor de allerkleinsten'. Dit beleidskader is ontwikkeld in een interactief proces met ouders, aanbieders van kinderopvang, de aanbieder van peuterspeelzaalwerk en schoolbesturen. Er zijn veel overleggen geweest met vertegenwoordigers van deze groepen, ouders is gevraagd om hun mening via de gemeentelijke website en er zijn posters opgehangen door de stad. Hierdoor is het nieuwe beleid breed gedragen in Nijmegen.

Om alle ouders, ook degenen die niet eerder al hebben meegedacht, te informeren over dit nieuwe beleid is een informatiecampagne gestart. Er is een nieuwe website ontwikkeld voor ouders met informatie over de kinderopvang en de peuterspeelzalen. Ouders kunnen op deze website een kaartje vinden met alle voorzieningen voor kinderen van 0-4 jaar, er

staan veelgestelde vragen op, ouders kunnen met behulp van een 'rekenhulp' zien of ze mogelijk recht hebben op een gemeentelijke bijdrage in de kosten en ouders kunnen via de website zelf een vraag stellen aan de gemeente.

Succesfactoren en risico's

Verschillende factoren zijn van belang bij een dergelijke omvorming van het beleid. Het is belangrijk dat de wijzigingen breed worden gedragen en dat ouders, kinderopvangaanbieders, de aanbieder van peuterspeelzaalwerk en scholen worden betrokken. Dit is bereikt door alle partijen al vroeg bij het ontwikkelen van het beleid mee te laten denken en op die manier een gezamenlijke verantwoordelijkheid te creëren voor het slagen ervan. Toch blijft het een geheel nieuw proces met alle bijbehorende onzekerheden. De grote vraag is of kinderopvanginstellingen en ouders daadwerkelijk gebruik gaan maken van de nieuwe mogelijkheden die zij vanaf 2013 krijgen. De gemeente kan hier maar beperkt op sturen, ook landelijke ontwikkelingen doen ertoe, zoals bezuinigingen op de kinderopvang en de economische crisis die vraaguitval tot gevolg hebben.

Wethouder Beerten en de kinderopvanginstellingen in Nijmegen

WETHOUDER BEERTEN OVER DE TOEKOMST VAN KINDEROPVANG IN NIJMEGEN

1. Begin 2010 heeft de gemeente Nijmegen het Convenant wachtlijstbestrijding kinderopvang getekend. Waarom vond u het belangrijk mee te doen in dit convenant?

Antwoord: het convenant is een goede mogelijkheid om meer inzicht te krijgen in de aard en omvang van de wachtlijsten in de Nijmeegse kinderopvang. Een andere belangrijke reden voor deelname was onze wens om samen met peuterspeelzalen en kinderopvang 100 procent van de Nijmeegse kinderen in de voorschoolse leeftijd te bereiken. We zijn er namelijk van overtuigd dat voorschoolse educatie goed is voor alle kinderen, en niet alleen voor kinderen in een achterstandssituatie. Deelname aan het convenant zou de realisatie van deze doelstelling een goede impuls kunnen geven.

2. Van begin af aan heeft u een tweesporenbeleid gevolgd. U heeft de wachtlijstproblematiek aangepakt en uw eigen gemeentelijke procedures onder de loep genomen. En u heeft een nieuwe beleidvisie op de voorschoolse periode ontwikkeld. Hoe verhouden beide sporen zich tot elkaar?

Antwoord: in het coalitieakkoord dat we in 2010 hebben afgesloten was al afgesproken dat we kinderopvang en peuterspeelzaalwerk gaan integreren tot één voorschoolse voorziening. Inzicht in de wachtlijstproblematiek is wenselijk om de omvang van het nieuwe aanbod voorschoolse voorzieningen te kunnen bepalen. Het is dus niet meer dan logisch dat de twee sporen samenkomen.

Onze eerste gedachte was dat peuterspeelzalen in de gelegenheid zouden moeten worden gesteld om kinderopvang aan te bieden, maar dat idee sneuvelde in de gemeenteraad omdat men vreesde voor oneerlijke concurrentie. Met het nieuwe beleid hebben we een level playing field

gecreëerd voor kinderopvangondernemers en het peuterspeelzaalwerk. Daardoor wordt nu overal in Nijmegen een aanbod aan voorschoolse voorzieningen gerealiseerd dat ook, en juist, toegankelijk is voor zogenaamde doelgroepkinderen.

3. Het deelproject wachtlijstbestrijding heeft duidelijk gemaakt dat de dienstverlening van de gemeente Nijmegen op orde is. Kwam dit voor u als een verrassing?

Antwoord: nee, die uitkomst heeft mij niet echt verbaasd. We hebben al extra geïnvesteerd in de kinderopvangsector met de inwerkingtreding van de Wet Oke en het nieuwe beleid heeft deze investering alleen maar een extra impuls gegeven. We waren dus al intensief in gesprek met de kinderopvangaanbieders en we wisten en weten heel goed wat we aan elkaar hebben.

4. Met het nieuwe beleidskader heeft u ervoor gekozen om peuterspeelzalen en kinderopvangvoorzieningen te integreren. Wat waren de belangrijkste motieven voor deze keuze?

Antwoord: we hebben een aantal goede redenen om peuterspeelzalen en kinderopvangvoorzieningen te integreren. In de eerste plaats vinden we het wenselijk dat alle kinderen gebruikmaken van voorschoolse voorzieningen dicht bij hen in de buurt. Op deze manier bestrijden we segregatie en voorkomen we dat kinderen met een achterstand aan hun schoolloopbaan beginnen.

In de tweede plaats willen we ouders keuzevrijheid bieden en dat betekent dat er een voldoende fijnmazig aanbod moet worden gerealiseerd. In de derde plaats kunnen we door beide werksoorten te integreren, ouders de gelegenheid bieden aanspraak te maken op kinderopvangsubsidie als zij hun kinderen gebruik laten maken van een voorschoolse voorziening. We maken het dus op deze manier voor ouders zo aantrekkelijk mogelijk.

5. Beschouwt u de nieuwe voorschoolse voorzieningen als een vrije marktvoorziening of als een overheidsvoorziening?

Antwoord: het nieuwe beleid is in gang gezet om uiteindelijk één doorlopende leerlijn te realiseren voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar. Dat is onze opgave, een overheidsopgave. Daarbij maken we gebruik van de mogelijkheden die de markt ons biedt. We stellen kinderopvanginstellingen in de gelegenheid voorschoolse educatie aan doelgroepkinderen aan te bieden door subsidie beschikbaar te stellen. We stellen wel hoge eisen aan de kwaliteit. Wie aanspraak wil maken op onze peutersloes moet aan onze kwaliteitseisen voldoen. Op deze manier beschikken we over een goed sturingsinstrument waarmee we de sector bij de les kunnen houden.

6. U bent D'66 wethouder in een college met de PvdA en GroenLinks als coalitiepartners. Koste het u veel moeite om uw partners te overtuigen van de noodzaak voor een nieuw beleidskader?

Antwoord: nee, deze paragraaf van het coalitieakkoord was heel snel geschreven. Bij het uitwerken van het nieuwe beleid werd ons al gauw duidelijk dat we grote veranderingen in de sector zouden realiseren die veel tijd en energie van de coalitiepartners én van de aanbieders zouden vergen. Het eerste raadsdebat over onze beleidsvoornemens maakte dat nog eens overduidelijk. In de afgelopen twee jaar hebben we veel overleg gevoerd en werden de consequenties van onze keuzes geleidelijk aan voor alle betrokken partijen steeds duidelijker.

7. Hoe reageerden de ouders op het nieuwe beleid?

Antwoord: we hebben veel geïnvesteerd in gesprekken met ouders, meestal ouders die al actief waren in een kinderopvangvoorziening. Het is voor hen ingewikkelde materie met technische, pedagogische en juridische aspecten.

Er is geen massale onrust ontstaan onder ouders. We hebben het goed kunnen uitleggen.

8. Als u over twee jaar terugkijkt naar uw wethoudersperiode, wat wilt u dan bereikt hebben met dit nieuwe beleidskader?

Antwoord: we hebben het nieuwe beleidskader ontwikkeld en onlangs vastgesteld, maar de echte veranderingen moeten nog starten. Met ingang van 1 januari 2013 gaan we het nieuwe beleid in praktijk brengen. Dan gaan we de peutertoeslag invoeren voor de voorschoolse voorzieningen die doelgroepkinderen bereiken. De volgende stap is dat we peuterarrangementen gaan samenstellen. In het komende jaar gaan we nog verschillende locaties 'vermarkten', zodat er uiteindelijk een fijnmazig en laagdrempelig aanbod is. De komende jaren gaan we verder met het verbeteren van de aansluiting tussen de voorschool en de basisschool. We onderzoeken of het in de toekomst wenselijk is toe te gaan naar een IKC, een Integraal Kind Centrum waar sprake is van doorlopende leerlijnen, één vorm van overdracht en waar vanuit één pedagogische visie opvang, onderwijs, zorg, sport en recreatie wordt aangeboden. We zijn dus nog lang niet klaar.

GROEP NUL ROTTERDAM

In Rotterdam bestaat naast de peuterspeelzalen en de voorscholen nog een andere categorie voorzieningen die moet bewerkstelligen dat kinderen zonder achterstand het basisonderwijs instromen, namelijk Groep Nul.

Het initiatief voor Groep Nul komt voort uit de constatering dat weliswaar veel kinderen uit Rotterdam bereikt worden met voorschoolse educatie, maar dat desondanks toch veel kinderen met een achterstand in het basisonderwijs starten. Het doel van Groep Nul is om die achterstanden beter te kunnen bestrijden dan tot nog toe met behulp van VVE is gedaan.

Evenals in de voorschool wordt in Groep Nul met een VVE-programma gewerkt, zoals Kaleidoscoop, Piramide, Puk en Ko en Startblokken. Toch verschillen Groep Nul en de reguliere voorschool (een peuterspeelzaal waar met een VVE-programma wordt gewerkt) op een aantal punten van elkaar. Groep Nul is intensiever dan de voorschool. Peuters gaan niet vier (zoals bij de voorschool) maar vijf dagdelen naar Groep Nul.

Groep Nul stelt bovendien andere eisen aan de leidsters: voor een Groep Nul staan twee leid(st)ers waarvan er een hbo-gechoold is, in plaats van twee mbo-opgeleide leidsters in de reguliere voorschool.

De regie van Groep Nul ligt bij de basisschool in plaats van bij de peuterspeelzaal. Daarmee wordt de doorgaande leerlijn voor de overstap van Groep Nul naar de kleuters beter gegarandeerd. Ook wordt de zorgstructuur van de school doorgetrokken naar Groep Nul.

Groep Nul werkt daarnaast met een intensiever programma voor ouders dan normaal in VVE-programma's gebeurt. Bij de start in Groep Nul maken ouders en school gezamenlijk afspraken over de betrokkenheid bij het kind. Zowel voor de ouders als voor de school is ouderbetrokkenheid niet vrijblijvend. De school biedt ouders activiteiten die het onderwijsondersteunend gedrag ten opzichte van hun eigen kind vergroten (tienminutengesprekjes, ouder-en-kindactiviteiten, themabijeenkomsten,

huisbezoek). Ouders zijn bij die activiteiten aanwezig. Het doel van het geïntensiveerde ouderprogramma is het onderwijsondersteunend gedrag van ouders en de betrokkenheid van ouders bij zowel de activiteiten van Groep Nul als bij de verdere schoolloopbaan te stimuleren.

Per oktober 2012 zijn inmiddels 100 van de ongeveer 385 VVE-groepen omgevormd tot Groep Nul. Het is de bedoeling dat er in 2013 nog 45 en in 2014 nog eens 55 groepen zullen volgen.

Meer informatie over Groep Nul kunt u vinden op <http://www.onderwijsbeleid010.nl/groep-nul>

BREDE BUURTSCHOOL PLUS

Bijna alle gemeenten in Nederland hebben één of meer brede scholen. De kinderopvang maakt daar vaak deel van uit. Sommige gemeenten willen de brede school nog een stapje verder brengen. Dat is bijvoorbeeld het geval in Den Haag waar invulling wordt gegeven aan de Brede Buurtschool Plus. In deze Brede Buurtschool Plus werken de school, de kinderopvang en de welzijnsorganisatie samen aan het bestrijden van achterstanden. De aanzet daartoe werd al in 2007 gegeven in het krachtwijkenbeleid van de gemeente en in het eerder beschreven convenant dat de gemeente Den Haag in 2008 afsloot met kinderopvangorganisaties en schoolbesturen. Het is de bedoeling dat er zes Brede Buurtscholen Plus gerealiseerd worden. In september 2013 gaat de eerste Brede Buurtschool Plus van start.

De eerste Brede Buurtschool Plus die in het najaar van 2013 in gebruik wordt genomen, is gelegen in de Haagse Rivierenbuurt. De Rivierenbuurt ligt aan de rand van het centrum van Den Haag en werd in 2007, als onderdeel van de stationsbuurt, door minister Vogelaar aangewezen als een van de veertig krachtwijken in Nederland. In 2007 werd een plan opgesteld voor de aanpak van de Stationsbuurt/Rivierenbuurt. Een van de elementen uit dat plan is de Brede Buurtschool Plus.

De ontwikkeling van Brede Buurtscholen Plus wordt in 2008 ook in het convenant 'Een plek voor ieder kind' opgenomen dat de gemeente de onderwijsbesturen en kinderopvangorganisaties ondertekenen.

In de rivierenbuurt wordt een locatie aangewezen waar de Brede Buurtschool Plus vorm kan gaan krijgen. De school, de kinderopvangorganisatie, de bewonersorganisatie en de welzijnsorganisatie die deel uit gaan maken van de Brede Buurtschool Plus gaan een samenwerkingsverband met elkaar aan met de naam O3. In het samenwerkingsverband werken zij met elkaar aan een gemeenschappelijke visie van waaruit zij de Brede Buurtschool Plus vorm willen geven. Naast de kernpartners worden

bondgenoten onderscheiden, dit zijn partijen die zowel binnen als buiten de brede school bij gaan dragen aan het aanbod en de activiteiten. Dat betreft partijen als het voortgezet onderwijs, een roc, sportverenigingen, bibliotheek, het Centrum voor Jeugd en Gezin of de wijkpolitie.

In de Brede Buurtschool Plus zullen zowel de welzijnsorganisatie via het peuterspeelwerk als de kinderopvang bij de opvang van nul- tot vierjarigen voorschoolse educatie gaan aanbieden. Samen met de school worden doorgaande leerlijnen gerealiseerd en is het streven om te gaan werken vanuit één pedagogisch kader. De school gaat werken met een leerkansen-profiel, waarbij de onderwijstijd met zes uur per week wordt verlengd. Daarnaast zullen vanuit de brede school dagarrangementen geboden gaan worden met allerlei activiteiten voor alle bewoners uit alle leeftijdsgroepen uit de buurt.

De gemeente Den Haag is op verschillende manieren betrokken bij de ontwikkeling van de Brede Buurtschool Plus in de Rivierenbuurt. Niet alleen door de betrokkenheid van de nieuwbouw van de multifunctionele accommodatie, maar ook door bijvoorbeeld de financiering van de verlengde schooldag en de organisatie van wijkcarrousel. De wijkcarrousel is een evenement waarin buurtbewoners en met name de ouders van jonge kinderen kennis maken met scholen in de buurt. Op deze manier wil de gemeente stimuleren dat meer ouders hun kind in de buurt naar school laten gaan en er meer gemengde scholen ontstaan. In de wijkcarrousel in de Rivierenbuurt konden ouders ook kennismaken met de school en de andere partners in O3 van de nieuwe Brede Buurtschool Plus.

KINDEROPVANG IN DE JEUGDKETEN

KINDEROPVANG EN HET ZORGPLATFORM

De aansluiting van kinderopvangvoorzieningen op de lokale zorgstructuur is nog verre van zelfsprekend. Dat is op zijn minst gezegd vreemd, gezien het grote aantal kinderen dat naar een kinderopvangvoorziening gaat. De kinderopvang is daarmee even goed een potentiële vindplaats van zorgbehoeften als bijvoorbeeld het onderwijs en zou in het licht van preventieve jeugdzorg een plaats moeten krijgen binnen die zorgstructuur. De gemeente Utrecht is daar al mee bezig.

Binnen het basisonderwijs bestaat al lang de mogelijkheid om leerlingen waarvan de ondersteuningsbehoefte de mogelijkheden van de school te boven gaat aan te melden bij het Zorgplatform van het samenwerkingsverband WSNS. Dankzij een extra subsidieverlening aan het Zorgplatform, dat daarvoor extra deskundigheid op het gebied van nul- tot vierjarigen heeft betrokken, bestaat deze mogelijkheid sinds enige tijd ook voor de voorscholen en peuterspeelzalen.

Als leidsters en zorgconsulenten signaleren dat kinderen zich niet voldoende ontwikkelen op cognitief, sociaal-emotioneel of taalgebied, maken zij voor deze kinderen een aanpak op maat waarbij wordt gekeken wat het kind nodig heeft en hoe dit in de groep zal worden gerealiseerd. Ook ouders worden hierbij betrokken. Wanneer de aanpak geen vruchten afwerpt, kunnen de leidster en zorgconsulent het kind aanmelden bij het Zorgplatform op voorwaarde dat ouders hier toestemming voor geven. Aanmelden bij het Zorgplatform gaat via een aanmeldingsformulier waarop de hulpvraag duidelijk wordt omschreven. Het Zorgplatform, dat bestaat uit een orthopedagoog, een schoolmaatschappelijk werkster, intern begeleider, jeugdarts, ambulant begeleider en een voorzitter en secretaris, bespreekt de hulpvraag en brengt een schriftelijk advies uit waar de zorgconsulent en de leidster mee verder kunnen werken. Wanneer er meer hulp nodig is, kan het Zorgplatform ambulante begeleiding toekennen. Dit houdt in dat een

ambulant begeleider adviezen geeft op basis van observaties in de groep, gesprekken met de leidster, de zorgconsulent en eventueel de ouders. Afhankelijk van de situatie worden er meerdere afspraken gemaakt en duurt een traject ambulante begeleiding langer. Wanneer ook het ambulante-begeleidingstraject niet het gewenste resultaat heeft, kan worden besloten een psychologisch onderzoek voor het kind aan te vragen. Ook hiervoor dienen ouders toestemming te geven.

De gemeente Utrecht onderzoekt nu de mogelijkheden om ook de kinderopvangorganisaties aan te laten sluiten op deze lokale zorgstructuur. Zo wordt samen met de GG&GD bekeken wat ervoor nodig is om dat te realiseren. In een overleg met een aantal grote kinderopvangorganisaties zijn de expertise, de vragen, de zorgen en de goodpractices van de organisaties omtrent de aansluiting op de zorgstructuur geïnventariseerd. Onder de kleinere kinderopvangorganisaties is een enquête verspreid met als doel ook hun vragen, ervaringen en behoeftes op dit terrein in beeld te krijgen. Op basis van de uitkomsten bekijken gemeente en GG&GD wat nodig is om de aansluiting op de zorgstructuur, in het bijzonder bij het Zorgplatform nul tot vier jaar, te kunnen realiseren.

BSO+ IN UTRECHT, EEN SPECIALE GROEPSAANPAK

De gemeente Utrecht subsidieert extra activiteiten van reguliere bso's in de krachtwijken. Op deze bso's worden veel doelgroepkinderen opgevangen. Een relatief groot deel van deze kinderen heeft gedragsproblemen. Het streven is om deze doelgroepkinderen met gedragsproblemen daar waar mogelijk en verantwoord te kunnen blijven opvangen in de bso en niet te verwijzen naar hulpverlenings- of andere instanties.

Kinderopvangorganisatie Ludens heeft een speciale aanpak voor deze bso's ontwikkeld waarvoor zij van de gemeente Utrecht extra middelen ontvangt. De gedragsproblemen die op deze bso's ervaren worden, bestaan uit:

- 'gewoon' lastig gedrag, bijvoorbeeld door een (tijdelijk) moeilijke gezinssituatie, opvoeding vanuit een afwijkend normbesef, weinig spelmogelijkheden thuis; bij deze groep kinderen is het lastige gedrag vaak een reactie op omstandigheden;
- 'specifiek' lastig gedrag, bijvoorbeeld door een ontwikkelingsstoornis, hiermee moet de omgeving rekening houden en erop aansluiten;
- een combinatie van beide soorten van lastig gedrag.

In het algemeen zijn de gedragsproblemen van de kinderen op de buitenschoolse opvang in deze wijken te definiëren als 'druk', 'impulsief', 'overactief', 'on gehoorzaam', 'uit op machtsstrijd', 'boos', 'agressief' en vaak opererend in groepsverband. Deze groepen eisen op deze manier veel extra aandacht van de pedagogisch medewerkers, waardoor het gevaar ontstaat dat een aantal andere kinderen zich juist weer meer terugtrekt, moeite krijgt met het leggen van contacten en aandacht tekort komt.

In de BSO+-aanpak van kinderopvangorganisatie Ludens wordt uitgegaan van de mogelijkheden en competenties van de 'gewone' professionals; de pedagogisch medewerkers van de 'gewone' bso. In de aanpak staat de groep centraal en wordt een kind gezien in relatie tot de groep en als deelgenoot van de groep.

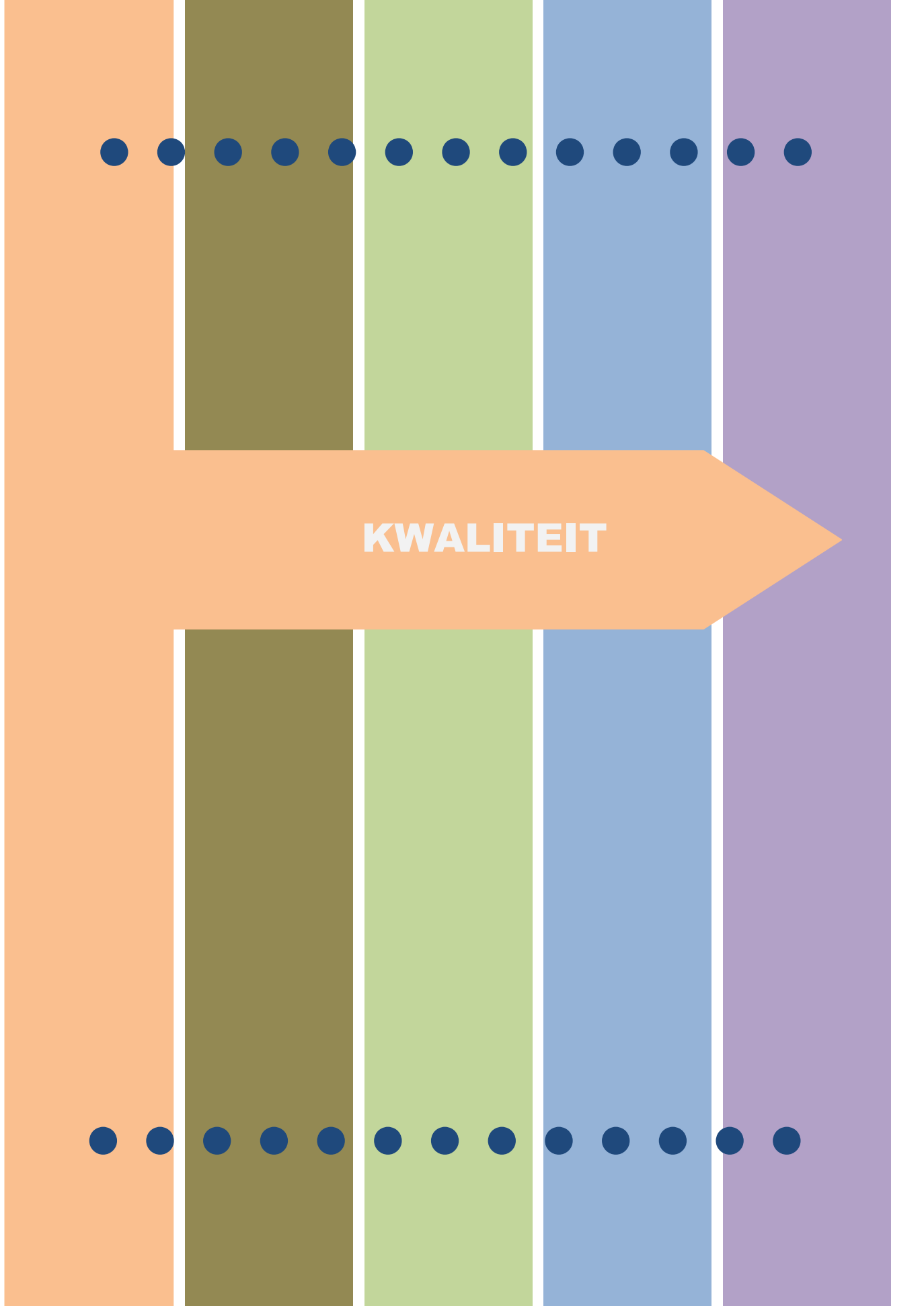

De BSO+-aanpak rust op zes pijlers:

- 1) Deskundigheidsbevordering. Door middel van het volgen van trainingen, cursussen en door middel van Video Interactie Begeleiding ontwikkelen de pedagogisch medewerkers specifieke deskundigheid gericht op de groep kinderen waarmee zij werken.
- 2) Extra begeleiding, advies en overleg. De pedagogisch medewerkers van de BSO+-groepen krijgen extra begeleiding van een pedagogisch specialist en van de pedagoog/trainer. Hierdoor ontstaat een beter inzicht bij pedagogisch medewerkers en gaan zij beschikken over de juiste competenties voor een pedagogische, aansluitende individuele en groepsaanpak.
- 3) Activiteiten BSO+. Per groep worden naast het reguliere activiteitenaanbod extra activiteiten die speciaal gericht zijn op de behoeften van deze groepen, zoals bijvoorbeeld fysieke en sociale weerbaarheidstraining, creatieve cursussen en sportcursussen. De extra activiteiten leveren spelplezier, contactmogelijkheden, interactie, ontwikkelingsmogelijkheden en keuzemogelijkheden op sociaal-emotioneel, cognitief, creatief en motorisch gebied en zorgen voor samenhang in de groep.
- 4) Overleg en consult extern. Deelname aan buurtnetwerken, overleggen met jeugdzorg en verwijzingsinstanties, zodat indien nodig ouders en kinderen doorverwezen kunnen worden naar de juiste instanties.
- 5) Partnerschap met ouders. Het bieden van laagdrempelige, eenvoudige, aansluitende opvoedingsondersteuning, zoals bijvoorbeeld de Gordontraining.
- 6) Aanpassingen aan de ruimte en de inrichting waarin kinderen worden opgevangen. De ruimten bieden veiligheid en uitdaging, geven rust en nodigen uit tot activiteit. De inrichting en het spelmateriaal sluiten aan bij de specifieke behoefte van de kinderen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Tonnie van der Meer van de gemeente Utrecht.

KWALITEIT

KRITISCH OP KWALITEIT

Kwaliteitsbeleid voor de kinderopvang

In de Wet kinderopvang is de kwaliteit van de kinderopvang geregeld door het stellen van randvoorwaardelijke eisen (zie tekstkader hieronder) en door het regelen van toezicht. De eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit ligt bij de ondernemers die kinderopvang aanbieden. Gemeenten houden toezicht op de landelijke kwaliteitseisen en hebben de taak deze te handhaven; de feitelijke inspecties worden uitgevoerd door de GGD.

Veel gemeenten vinden een goede kinderopvang van belang in de context van achterstandenbestrijding. De gedachte daarachter is dat een vroege investering in kinderen uit achterstandsmilieus later resultaten oplevert in termen van minder uitval uit het onderwijs en zelfs een hogere opleiding, een grotere arbeidsparticipatie, minder criminaliteit, et cetera.

Op 30 mei is het **Besluit Kwaliteit Kinderopvang en Peuterspeelzalen** vastgesteld. Dit is werking gegaan op 13 september 2012.

Zie: http://wetten.overheid.nl/BWBR0031621/geldigheidsdatum_13-09-2012

In dit besluit is kwaliteit uitgewerkt in de volgende onderwerpen:

- veiligheid en gezondheid;
- opleidingseisen voor beroepskrachten en inzet van beroepskrachten in opleiding;
- de verhouding tussen aantal beroepskrachten en aantal kinderen per leeftijdscategorie en groepsgrootte;
- pedagogisch beleid en pedagogische praktijk;
- ruimtes voor de opvang.

Zelfregulering heeft een belangrijke rol gespeeld in het kwaliteitsbeleid in de kinderopvang. Sinds 2005, tegelijk dus met het ingaan van de Wet kinderopvang, zijn er landelijke afspraken tussen aanbieders

(vertegenwoordigd door Brancheorganisatie Kinderopvang) en afnemers van kinderopvang (vertegenwoordigd door BOinK, Belangenorganisatie van Ouders in de Kinderopvang), vastgelegd in een convenant. Deze afspraken, die als minimumeisen gelden, zijn enkele malen geëvalueerd en bijgesteld.

Het convenant wordt door de betrokken partijen gezien als noodzakelijk voor een eerlijke concurrentie, een transparante markt en voortgaande professionalisering van de branche. Het wordt ook gezien als een goede basis voor toezicht in de branche. Aan de rol van gemeenten en GGD worden in dit convenant echter geen woorden gewijd. Die rol is er echter wel degelijk en, afgaande op signalen uit het veld, lijkt er meer nadruk gekomen te zijn op het daadwerkelijk invulling geven aan die rol sinds de zedenaffaire in Amsterdam.

Hoe is het gesteld met de kwaliteit?

Uit de evaluatie van de Wet kinderopvang in 2011 van het ministerie van SZW blijkt dat in 2010 ruim de helft van de GGD-inspecties heeft geleid tot handavingsadviezen aan de desbetreffende gemeenten. Dat het zelfregulerend vermogen van de sector niet altijd even goed werkt, blijkt ook uit onderzoek van het Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek (2009) waarin naar voren komt dat de pedagogische kwaliteit van de kinderopvang een dalende tendens laat zien.

Deze situatie is voor sommige gemeenten aanleiding om actief beleid te willen voeren op het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang binnen haar grenzen. Actief beleid betekent voor die gemeenten niet alleen toezicht en handhaving, maar ook verandering bewerkstelligen.

Hieronder geven wij het voorbeeld van Amersfoort. Deze gemeente stelde in 2011 vast, op basis van cijfers van de GGD, dat ruim een kwart van de aanbieders in de kinderopvang binnen haar gemeentegrenzen onvoldoende scoorde op kwaliteit. In diezelfde tijd bereikte de grote Amsterdamse zedenzaak rond het Hofnarretje het landelijke nieuws. Dat waren

aanleidingen voor de gemeente om een impuls te willen geven aan de kwaliteit van de kinderopvang.

Het gemeentelijk convenant

Aanleiding

In 2011 bleek uit cijfers van de GGD dat ruim een kwart van de aanbieders in de Amersfoortse kinderopvang onvoldoende scoorde op kwaliteit. Daarop werd door de gemeente wel gehandhaafd, maar dit feit, en gebeurtenissen zoals in de Amsterdamse zedenzaak, gaven aanleiding voor de gemeente om begin 2011 op gemeenteniveau een impuls te geven aan kwaliteit in de kinderopvang. Het uitgangspunt daarbij was dat de sector zichzelf scherp houdt op kwaliteit, bovenop de wettelijke kaders vanuit de Wet kinderopvang.

Om invulling te geven aan dit initiatief is een werkgroep kwaliteit opgericht, bestaande uit aanbieders van kinderopvang, GGD Midden-Nederland en de gemeente. Het convenant Kwaliteit Kinderopvang 2011-2013 is tot stand gekomen als product van de werkgroep kwaliteit.

Het is gebaseerd op het landelijke kwaliteitsconvenant, maar uitgewerkt op een manier die meer recht doet aan de lokale situatie. Zo zijn bijvoorbeeld afspraken op lokaal niveau gemaakt over kennisdeling en de koppeling met de LEA en over het opvragen van referenties. Op lokaal niveau kunnen houders elkaar gemakkelijker op deze afspraken aanspreken.

Het convenant is getekend door 20 van de 29 aanbieders van kinderopvang in Amersfoort, GGD Midden-Nederland en de gemeente. Een reden om niet te tekenen was voor sommige organisaties dat zij zich naar eigen zeggen te klein achtten om een bovenwettelijke inzet op kwaliteit te plegen.

Convenantpartners hebben zelf de verantwoordelijkheid om naar buiten te communiceren dat zij getekend hebben. Daarmee onderschrijven zij het belang van kwalitatief goede kinderopvang in Amersfoort. Het kan dienen als pr voor hun eigen organisatie.

Doelstelling en verantwoordelijkheden

De partijen stellen zich in het convenant gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van zeer goede kinderopvang voor alle kinderen in Amersfoort. Het toetsingskader volgens de Wet kinderopvang wordt gezien als minimale kwaliteitsnorm voor de kinderopvang. De convenantpartners hebben de intentie om binnen de wettelijke kaders uitstekend te zijn, en aanvullend op wettelijke kaders specifieke inzet te plegen.

Aanbieders van kinderopvang zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de kinderopvang op het gebied van personeel, pedagogisch klimaat en veiligheid. De gemeente Amersfoort is verantwoordelijk voor het toezicht op en handhaving van de kwaliteit in de kinderopvang. De uitvoering van dit toezicht heeft de gemeente Amersfoort aan de GGD opgedragen.

Inhoud

Het convenant is opgedeeld in drie inhoudelijke thema's: personeel, een veilig pedagogische klimaat, en toezicht en handhaving. Hieronder wordt per inhoudelijk punt ingegaan op de achterliggende gedachte en op wat aanvullend is op landelijke (wettelijke) kaders. De overige inhoudelijke punten staan benoemd in het convenant.

Personeel

Personeel is een kritische succesfactor om kwaliteit in de kinderopvang te borgen. In het convenant committeren houders zich aan het voorstel van kennisuitwisseling tussen pedagogisch medewerkers, en scholing en ontwikkeling van medewerkers. Daarnaast is de aandacht die in Amersfoort nu al geschonken wordt aan het taalniveau van medewerkers in de kinderopvang een belangrijke opmaat naar de toekomst, wanneer dit landelijk beleid wordt. De meeste leidsters spreken en schrijven Nederlands op 2F-niveau of lager. Volgens de bestuursafspraken rondom VVE moet het taalniveau van leidsters opgehoogd worden naar taalniveau 3F. Voor kinderopvang is de voorspelling dat op den duur deze zelfde eis gaat gelden.

Een concrete opbrengst is de kennisuitwisselingsdag die op donderdag 27 september 2012 plaatsvond. Pedagogisch medewerkers van elf organisaties kregen die dag de kans om eens bij een andere aanbieder te kijken. Aan deze dag konden alleen organisaties meedoen die het convenant getekend hebben.

Ruim twintig pedagogisch medewerkers wisselden die dag van werkgever. Aan het einde van de dag is deze gezamenlijk geëvalueerd onder het genot van een borrel, aangeboden door de gemeente. De dag werd georganiseerd door één van de houders. Het idee is om deze dag elk jaar te gaan organiseren.

Wethouder Tigelaar van Jeugd & Onderwijs en Wijken & Beheer spreekt de deelnemers aan de kennisuitwisselingsdag toe

Een veilig pedagogisch klimaat

In het handhavingbeleid wordt veel waarde toegekend aan pedagogische kwaliteit. Niet alleen moeten de medewerkers voldoende en adequaat

geschoold zijn, ook moeten zij zodanig worden ingezet dat er sprake is van een veilig pedagogisch klimaat. Dat betekent enerzijds dat er voldoende medewerkers worden ingezet en de papieren op orde zijn, maar anderzijds ook dat er zo veel mogelijk wordt gedaan om eventuele risico's op misstanden uit te sluiten. Dit kan bijvoorbeeld door een strengere screening op Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG) en het structureel opvragen van referenties. Hoewel daarmee niet is uitgesloten dat mensen met verkeerde intenties werkzaam worden in de Amersfoortse kinderopvang, worden de risico's wel aanzienlijk verkleind.

Toezicht en handhaving

Zoals gezegd is de insteek van het convenant geweest dat de aanbieders zichzelf scherp moeten houden op kwaliteit. Echter, toezicht en handhaving spelen een belangrijke rol bij het geven van een impuls aan de sector. Per juli 2012 'inspecteert' de GGD op het naleven van afspraken uit het convenant. Dat wil zeggen dat ze extra vragen stellen bij partijen die het lokale convenant hebben getekend. Een adequaat handhavingsbeleid leidt onherroepelijk tot het sneller naleven van aanwijzingen en het verbeteren van de dienstverlening door de aanbieders. Om dat te doen, wordt stevig ingezet op transparante en efficiënte processen binnen zowel GGD als gemeente. Inmiddels is een nieuw handhavingsbeleid in de maak, met daarin zo veel mogelijk één hersteltermijn. Dit leidt volgens de gemeente tot transparantere handhaving en efficiëntere inspectieprocessen.

Uitvoering

De afspraken in het convenant worden deels gedekt vanuit de Wet kinderopvang en het beleidskader en worden daarmee gecontroleerd binnen het inspectiekader van de GGD. Aanvullende punten in het convenant worden, in opdracht van de gemeente, meegenomen tijdens de inspecties bij kinderopvangaanbieders die het convenant getekend hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over kennisuitwisselingsprogramma's, nagaan van referenties, strengere screening op VOG's en het transparant maken van

inspanningen. Voor de aanvullende vragen van de GGD tijdens de inspectie worden geen extra kosten in rekening gebracht. In het inspectierapport meldt de GGD of de kinderopvangorganisatie uitvoering geeft aan het convenant.

De werkgroep kwaliteit is, zoals in het convenant is afgesproken, belast met de coördinatie en voortgang van de uitvoering van de in het convenant overeengekomen afspraken. Tijdens de periodieke bijeenkomsten van de werkgroep ter voorbereiding op het bestuurlijk overleg kinderopvang wordt de inhoud van het convenant getoetst aan de actualiteit. De werkgroep maakt hier jaarlijks verslag van en presenteert deze op het bestuurlijk overleg. Daarbij doet zij desgewenst voorstellen voor het aanpassen van het convenant. Aan alle kinderopvangorganisaties wordt nadrukkelijk gevraagd kritisch te zijn op actualiteit, voortgang en uitvoering.

Opbrengsten van het convenant zijn tot nu toe:

- meer aandacht voor (extra) kwaliteit in kinderopvang;
- meer overleg tussen relevante partijen binnen de gemeente over kwaliteit in de kinderopvang;
- aanpassingen in het gemeentelijk beleid van toezicht en handhaving;
- kennisuitwisseling.

